

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra francouzského jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vliv prezidentské administrativy na imigrační politiku Francie
The influence of the presidential administration on immigration politics in
France

Lenka Čubová

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Jančík

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Anglický jazyk – Francouzský jazyk

Rok odevzdání: 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Vliv prezidentské administrativy na imigrační politiku Francie“ vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne .....

.....

podpis studenta

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Jiřímu Jančíkovi za jeho laskavý přístup a cenné připomínky při zpracování bakalářské práce.

ANOTAČNÍ LIST

NÁZEV: Vliv prezidentské administrativy na imigrační politiku Francie

KLÍČOVÁ SLOVA: Imigrace, integrace, francouzští prezidenti, imigrační politika, Charles de Gaulle, Valéry Giscard d'Estaing, François Mitterrand, Nicolas Sarkozy

ABSTRAKT: Tato bakalářská práce pojednává o vlivu prezidentské administrativy na imigrační a integrační politiku Francie. Nejdříve byly rozebrány faktory, které formují výchozí podmínky imigrační politiky. Jedná se o historické události, které měly významný vliv na imigrační toky a jejich demografickou strukturu, která je blíže popsána v podkapitole 1.2. Posledním tématem teoretické části práce je politická koncepce k tvorbě imigrační politiky, která určuje právní a legislativní rámec imigrační politiky.

Analýza imigračních politik čtyř prezidentů Páté republiky je obsahem druhé části této bakalářské práce. V chronologickém pořadí jsou rozebrány rozhodnutí Charlese de Gaulla, Valéry Giscard d'Estainga, Françoise Mitterranda a Nicolase Sarkozyho. Závěr práce se poté věnuje zhodnocení a porovnání imigračních politik těchto prezidentů.

ANNOTATION

TITLE: The influence of the presidential administration on immigration politics in France

KEYWORDS: Immigration, integration, French presidents, Immigration politics, Charles de Gaulle, Valéry Giscard d'Estaing, François Mitterrand, Nicolas Sarkozy

ABSTRACT: This Bachelor's thesis deals with the influence of the presidential administration on the immigration politics in France. Firstly, it gives an overview of the historical context relevant to the topic of immigration and defines the demographic structure of the immigration flows throughout history. Secondly, it delimits the political and legislative system, based on which the immigration policies are made in France.

In the remaining part, immigration politics of four presidents of the Fifth Republic are chosen for a further analysis. Chapters 2.1, 2.2, 2.3 and 2.4 are dedicated to the administrations of Charles de Gaulle, Valéry Giscard d'Estaing, François Mitterrand and Nicolas Sarkozy respectively. Their influence on the development of the immigration to France is appraised in the final portion of this thesis.

Obsah

Úvod	7
Vymezení základních pojmů	9
1 Výchozí podmínky pro tvorbu imigrační politiky Francie	16
1.1 Historické důvody vysoké emigrace do Francie	17
1.2 Demografická struktura francouzských imigrantů	20
1.3 Politická koncepce k tvorbě imigrační legislativy	31
2 Proměny imigrační politiky Francie	36
2.1 Charles de Gaulle a rozvoj imigrační politiky	36
2.1.1 Imigrace na pozadí dekolonizace	36
2.1.2 Integrace očima Charlese de Gaulla	38
2.2 Konec nekontrolované imigrace a Valerie Giscard d'Estaing	39
2.2.1 Protiimigrační politika na pozadí ekonomické krize	39
2.2.2 Předchůdce asimilační politiky	42
2.3 Humánní přístup Françoise Mitterranda	43
2.3.1 Zmírnění přísných podmínek imigrační politiky	44
2.3.2 Počátky integračních úsilí	46
2.4 Protiimigrační politika Nicolase Sarkozyho	48
2.4.1 Politika snižování počtu imigrantů	48
2.4.2 Střet islámu s principem laïcité	50
Závěr	52
Resumé	55
Seznam zdrojů	58
Seznam obrázků	66
Seznam grafů	67
Seznam tabulek	68

Úvod

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala, protože jsem chtěla hlouběji porozumět problematice imigrace ve Francii, kde jsem strávila již několik měsíců svého života. Minulý rok jsem studovala v rámci programu *Erasmus* ve městě Perpignan na Jihu Francie. Ve městě se díky jeho poloze (blízko k Africe) a jeho historii (teprve v 17. století byl Perpignan připojen k Francouzskému království) mísí kultura arabská, romská, katalánská a francouzská. Soužití menšin je tam poměrně problematické. V květnu roku 2005 se dokonce strhly boje mezi arabskou a romskou menšinou, při kterých došlo k dvěma zabitím a desítky lidí při nich bylo zraněno.¹

Měla jsem také možnost strávit několik měsíců v Paříži. Ačkoliv je městem s nejdelší přistěhovaleckou tradicí, nelze si nevšimnout, že soužití imigrantů (a jejich potomků) s ostatními stále není ideální – často žijí v odlišných částech města a nedaří se je plně asimilovat. Po teroristických útocích na redakci satirického časopisu *Charlie Hebdo* v lednu 2015 je snaha asimilovat francouzské imigranty vyhodnocována jako neúspěch.

Na základě těchto zkušeností jsem si kladla otázku, jakou minulost a důvody má aktuální neutěšená situace ve Francii a jaké jsou nástroje k její regulaci. Jelikož je Francie prezidentskou republikou, silný vliv jejího prezidenta se odráží i do oblasti imigrace. Hlavním cílem mé práce bude zjistit míru tohoto vlivu prezidentské administrativy na imigrační politiku. Každý z prezidentů, jejichž imigrační politika byla v této práci analyzována, byl samozřejmě zatížen určitým historickým kontextem, od něhož nelze abstrahovat. Právě analýza a následná syntéza všech faktorů, které se promítají do konečné podoby imigrační politiky daného prezidenta, bude předmětem zkoumání této práce.

Na samém začátku práce jsou podrobně a přesně definovány pojmy, s kterými je v textu pracováno. Toto přesné vymezení je nezbytné vzhledem k tematice práce, která má spojitost i s oblastí práva. Teoretická část práce se pak zaměřuje na historické, demografické a politicko-legislativní pozadí francouzské imigrace. Jinými slovy, podkapitoly 1.1, 1.2 a 1.3 blíže zkoumají všechny prvky, které se promítají do aktuálního

---

¹ DAUM, Pierre, LAVAL, Gilbert. Perpignan, sous le choc, raconte ses peurs. Libération.fr [online]. 2005, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2005/06/01/perpignan-sous-le-choc-raconte-ses-peurs_521858.

stavu imigrace, a tvoří tak jakýsi výchozí rámec pro zkoumání jednotlivých etap imigračních politik korespondujících s působení zkoumaných prezidentů.

V praktické části jsou vybráni čtyři prezidenti poválečné Francie. Na časové ose jsou rovnoměrně rozprostřeni od konce druhé světové války až po rok 2012. Prezidenti, kteří byli v této práci zvoleni, se angažovali v imigrační politice nejvýrazněji a každý z nich ji řešil svébytným způsobem. Slouží tedy jako kvalitativně nejvhodnější vzorek pro analýzu dané oblasti.

Věřím, že tento pečlivě zvolený výběr společně s důkladným prostudováním literatury daného tématu přispějí k nalezení objektivní odpovědi na mou výzkumnou otázku.

Vymezení základních pojmů

Tato podkapitola si klade za cíl přesné vymezení základních pojmů, které budou v textu zmiňovány. K termínům bude vždy uveden jak český, tak francouzský ekvivalent. Pojem migrace, který v sobě nese *přemísťování osob z místa na místo za určitým cílem*², dále rozdělujeme na *imigrace (immigration)* a *emigraci (émigration)*. První z těchto termínů je nejčastěji používán ve smyslu změny místa pobytu směrem na území jiného než domovského státu. Lze také říci, že imigrace je procesem, při němž se na území států usídlují cizinci.³ V tomto významu bude také termín používán v této bakalářské práci.

Existují nicméně i další velmi odlišné definice tohoto pojmu. Dle francouzského historika Gérarda Noiriel je imigrace komplexním sociálním jevem, který v sobě zahrnuje soubor faktorů (zrychlené tempo života a přemísťování), které vznikaly na pozadí Velké francouzské revoluce a rovněž revoluce průmyslové.⁴ Druhy imigrace mohou být:

1. Ekonomické: HDP per capita, míra nezaměstnanosti, úroveň vzdělání v přijímacím státě, počet imigrantů v přijímacím státě⁵
2. Historické: společný jazyk a kultura
3. Etnické a náboženské: náboženské konflikty, etnická nesnášenlivost
4. Politické a bezpečnostní: perzekuce na základě politické orientace, válečné a ozbrojené konflikty
5. Environmentální: charakteristika reliéfu, klimatické a vodní poměry, vegetace, přírodní katastrofy⁶
6. Sociodemografické: uzavření manželství, rozpad rodiny, zdravotní problémy⁷

Tyto motivy se vztahují samozřejmě i k termínu *emigrace (émigration)*, která je nejběžněji chápána jako odchod ze země původu do cizí země s cílem usadit se a žít tam. Z této definice také budeme vycházet v této bakalářské práci. Larousse však uvádí pod

---

² KHAMES, Djamel, PAOLETTI, Françoise. Quelle immigration en France?. Paříž: HATIER, 1993, s. 14. ISBN 2-218-07439-7.

³ MVČR. Terminologický slovník [online]. 2015, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>.

⁴ NOIRIEL, Gérard. Atlas de l'immigration en France. Paříž: Autrement, 2002, s. 61. ISBN 978-2-7467-0273.8.

⁵ KABELOVÁ, Hana. Ekonomické ukazatele ovlivňující migraci [online]. 2003, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/ekonomicke-ukazatele-ovlivnujici-migraci>.

⁶ DVOŘÁKOVÁ, Andrea. Charakteristika imigrantů na počátku 21. století. Praha, 2013. Dostupné z: [file:///C:/Users/Lenka/Downloads/BPTX_2012_1_11310_0_318352_0_128007%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lenka/Downloads/BPTX_2012_1_11310_0_318352_0_128007%20(1).pdf). Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce RnDr. Luděk Šídlo, Ph. D.

⁷ Tamtéž.

heslem *émigration* i další významy. Finanční význam slova je v podstatě „investovat do zahraničí“. Ve francouzském prostředí může být slovo *émigration* použito i s velmi specifickým, historickým významem: *Départ de France des adversaires de la Révolution française* (Odchod odpůrců Velké francouzské revoluce z Francie).⁸

S termíny *imigrace* (*immigration*) a *emigrace* (*émigration*) úzce souvisí faktory, jež jsou spouštěčem emigrace. Jedná se o tzv. *push* a *pull faktory*. Termíny jsou sice anglické, ale v problematice imigrace/emigrace natolik rozšířené a známé, že se běžně nepřekládají. Ve francouzštině je termínu *pull factor* velmi blízký termín *pôle d'attraction*, který je definován jako určité specifikum (např. dobrá pracovní příležitost, poskytnutí potřebné služby), které přitahuje imigranty do spádové oblasti.⁹

Push faktory jsou charakteristické rysy zemí, které podněcují emigranta danou zemi opustit. Naopak *pull faktory* jsou rysy cílové země emigrantů/imigrantů, neboli „přijímací země“, které motivují emigranty/imigranty vydat se do této země. Jak je vidět na následující tabulce, *push* a *pull faktory* jsou v podstatě zhmotněním „druhů imigrace/emigrace“.¹⁰

Tabulka č. 1: Push a pull faktory

Push faktory:	Pull faktory:
Nezaměstnanost	Volná pracovní místa
Nedostatek služeb, nepohodlí zákazníků	Lepší zázemí v sektoru služeb
Nízké zabezpečení a ochrana lidí	Bezpečnější prostředí
Vysoká kriminalita	Nízká kriminalita
Neúrodná půda	Dobré zemědělské podmínky
Sucho, záplavy, zemětřesení	Menší riziko přírodních katastrof
Chudoba	Bohatství
Nerovnoměrné rozdělení bohatství	Rovnoměrné rozdělení bohatství
Válka	Příznivá politická situace

Zdroj: bbc.uk, 2014

⁸ Larousse. Emigration. Larousse.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/%C3%A9migration/28749>.

⁹ Larousse. Pôle d'attraction. Larousse.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/attraction/6302/locution?q=attraction#159848>.

¹⁰ Beale, Margaret. Lynch, Sloan. Push factors, Pull factors. Virginia Tech [online]. 2010 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <https://scholar.vt.edu/access/content/user/mslynch/Videos/NCSS%20Themes/3/NCSS%20lesson%202.pdf>.

Pojďme nyní definovat hlavní aktéry procesů, které jsme v textu vytyčili. Klíčovými termíny zde budou *imigrant* (*immigré, immigrant*) a *émigrant* (*émigrant*).

V české legislativě je termín *imigrant* zakotven jako *cizinec, který přichází do země za účelem dlouhodobého pobytu*.¹¹

Komplikovanost daného termínu ve francouzském jazyce je daná jeho etymologií. Slovo odvozené od latinského *immigrare*, se poprvé používá na konci 18. století v kontextu s francouzskou imigrací do Ameriky.¹² V angličtině má slovo *imigrant* stejný význam jako v češtině (viz výše). Ve francouzštině ale představuje, podobně jako pojem *immigration*, širší definici. Slovo *imigrant* ve francouzštině zdůrazňuje jeho roli v nové společnosti a další historické a sociokulturní okolnosti.¹³ Francouzské termín *immigré* má oproti termínu *immigrant* méně rozvolněnou definici. Francouzská legislativa počátkem 80. let termín definovala jako osobu narozenou ve Francii, jejíž místo narození ale není Francie. Důraz je tak kladen na proces přemístění ze země do jiné a ne na aspekt národnosti, jako je tomu u definice cizince. Proto neznamená, že každý imigrant je zároveň cizinec a naopak (např. dítě narozené francouzským rodičům v zahraničí a disponující tedy francouzským občanstvím od narození, které se později přestěhuje do Francie, je imigrantem, ne však cizincem).¹⁴

Pokud není pobyt imigranta na území legální, je označován jako *nelegální imigrant* (*clandestin, sans- papier*). Tento termín se objevuje v politickém slovníku roku 1889 po přijetí *Zákona o francouzské národnosti* a opatřeních striktně vymezujících podmínky pro obdržení povolení k pobytu. S definicí legální migrace dochází automaticky i k vymezení migrace nelegální. Ve francouzštině jsou nelegální imigranti označováni jako *clandestins* nebo *sans-papiers*, termín, který poukazuje na absenci příslušných dokladů. Tíseň nelegálních imigrantů odkrývá hnutí *mouvement des sans-papiers*, založené v polovině 90. let 20. století.¹⁵

Zajímavé je, že k podobnému rozštěpení významu jako u termínů *immigrant* a *immigré* nedochází u dvojice *émigré* a *émigrant*. Oba termíny mají totožný význam, a sice

---

¹¹ MVČR. Terminologický slovník [online]. 2015, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>.

¹² CNRTL. Etymologie [online]. 2012, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.cnrtl.fr/etymologie/immigrant>.

¹³ NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France*. Paříž: Autrement, 2002, s. 61. ISBN 978-2-7467-0273-8.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

Osoba, opouštějící území svého domovského státu s cílem usídlit se v zahraničí. Tatáž osoba je ve vztahu k domovskému a přijímacímu státu vždy emigrantem, resp. imigrantem najednou.¹⁶

Vraťme se nyní k termínu *cizinec (étranger)*, zmiňovanému v kontrastu s termínem *imigrant (immigrant)*. Prvotní význam slova označuje osobu, kterou neznáme. Ten byl postupně justicí modifikován. V právnickém jazyce je cizincem osoba žijící ve státě, jehož občanstvím nedisponuje. Od Velké francouzské revoluce probíhá každých pět let census cizinců, který zaznamenává součty národností žijících na území Francie. Na rozdíl od Spojených států a dalších zemí ale francouzské data neshromažďují informace o etnickém původu a náboženství.¹⁷

Někteří cizinci byli ve svých domovských zemích terčem náboženské, politické či etnické perzekuce a rozhodli se svou situace řešit žádostí o azyl u přijímací země. Takové osoby jsou nazýváni *žadatelem o azyl (Demandeur d'asile)*. Termín se poprvé objevuje v Ženevské úmluvě z roku 1951, která upravuje azylové právo a zavazuje všechny její signatáře k přijetí uprchlíků, které se dožadují ochrany před politickou, náboženskou či etnickou perzekucí. Přijímacímu státu musí být žadatelem o azyl poskytnuty důkazy nebo alespoň presumpce perzekuce. Ve Francii jsou takové žádosti posuzovány zvláštním orgánem, který se jmenuje *L'Office français de protection des réfugiés et apatrides (OFPR)*, tj. *Francouzský úřad pro ochranu uprchlíků a osob bez státní příslušnosti*. Pokud je jeho žádost vyřízena kladně, obdrží statut *uprchlíka (refugié)*.¹⁸

Přijímacím státem (le pays d'accueil) zde chápeme cílovou zemi pro emigranty. V případě repatriace je přijímací země shodná se zemí původu. Přijímací země se obvykle politicky a právně zavazuje k přijetí určitého počtu imigrantů či uprchlíků ročně.¹⁹

Pokud chtějí ve Francii zůstat, mohou uprchlíci (a ve Francii žijící cizinci) žádat o francouzské občanství. Procesem *naturalizace* je označováno získání francouzského občanství jinak než principem *double droit du sol (dvojitě právo místa narození)*. Dle tohoto právního principu je francouzské občanství uděleno všem dětem narozeným na

---

¹⁶ NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France*. Paříž: Autrement, 2002, s. 61. ISBN 978-2-7467-0273.8.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ TEMIME, Emil. *France, terre d'immigration*. Evreux: Gallimard, 1999, s. 152. ISBN 2-07-053485-5.

¹⁹ IOM. Glossary on Migration. International Migration Law Series No. 25, Ženeva [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <https://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/about-migration/key-migration-terms-1.html#Push-pull-factors>.

území Francie, jejichž rodiče jsou cizinci, kteří už se ale ve Francii narodili.²⁰ „Jiné“ způsoby získání občanství tedy zahrnují sňatek s francouzským občanem, anebo tzv. *naturalizaci dekretem*, ke které cizinec musí splňovat mnoho podmínek týkajících se jeho věku, bydliště či znalosti francouzského jazyka.²¹

V kontextu s imigrací termín *integrace (intégration)* označuje sociální, kulturní a právní praktiky, které cizinci přejímají, aby se tak mohli podílet se na kolektivním životě v přijímacím státě.²² Integrace nutně nevyžaduje zároveň charakteristiky procesu akulturace. Integrační schéma, jež se uplatňuje při integraci je tzv. *salad bowl (macédoine* ve francouzštině), neboli salátová mísa. Ta se skládá z kousků natrhaného salátu, kde každý díl reprezentuje určitou skupinu imigrantů.²³ Jak můžeme pozorovat na obrázku č. 1, každá národnost přispěje do mísy svou kulturou, která ale není dále ovlivňována kulturou přijímací země nebo kulturami ostatních imigrantů (znázorněno stejnou barvou šipek a „kousků“).

Obrázek č. 1: Salad bowl

Zdroj: Regents Prep, 2011.

---

²⁰ Ministère de l'Intérieur. Nationalité française. [Diplomatie.gouv.fr](http://www.diplomatie.gouv.fr) [online]. 2015 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/vivre-a-l-etranger/etat-civil-et-nationalite/nationalite-francaise/>.

²¹ France Diplomatie. Historique du droit de la nationalité française. [Immigration.interieur.gouv.fr](http://www.immigration.interieur.gouv.fr) [online]. 2011 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.immigration.interieur.gouv.fr/Accueil-et-accompagnement/L-acces-a-la-nationalite-francaise/Historique-du-droit-de-la-nationalite-francaise/>.

²² NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France*. Paříž: Autrement, 2002, s. 61. ISBN 978-2-7467-0273-8.

²³ DeLorenzo, Joshua. Social Theories of Immigration. Regents Prep, New York [online]. 2000 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.regentsprep.org/regents/ushisgov/themes/immigration/theories.htm>.

Proces sociálních a kulturních změn, který vzniká v důsledku kontaktu různých kultur, se označuje jako *akulturace (acculturation)*.²⁴ I když se ve většině případů těmito změnami myslí transformace minoritní skupiny (tzn. její přizpůsobení se chování a zvykům majoritní skupiny), akulturace je procesem recipročním, a tak ovlivňuje do jisté míry i skupinu majoritní.²⁵

Naopak při *asimilaci (assimilation)* je možné ovlivnění pouze směrem z majoritní na minoritní skupinu. Termín *asimilace* začali novináři a experti užívat mezi léty 1880 a 1950 v kontextu s *civilizační misí Francouzské republiky*. Ta měla za cíl, aby imigranti a původní obyvatelé kolonií ztratili veškerá kulturní specifika a plně se *asimilovali* do francouzské společnosti. Nápad vychází z psychosociálního konceptu, ve kterém se každé individuum uvnitř určité skupiny za určitý čas přizpůsobí návykům ostatních.²⁶ Nezbytnou podmínkou asimilace je dokonalá akulturace daného jedince.²⁷ Do povědomí široké veřejnosti se princip asimilace dostal alegorií zvanou *melting pot*. Rysy, kulturní specifika a hodnoty určitých kulturních skupin nekoexistují vedle sebe, tak jako v *salad bowl*, ale utvoří dohromady zbrusu nový charakter celé společnosti.²⁸

Obrázek č. 2: Melting pot

Zdroj: Regents Prep, 2011.

²⁴ Kadeřábková, Božena. Sociologická hesla kurzu. VSE, Praha [online]. 2000 [cit. 2015-02-26].

Dostupné z: http://nb.vse.cz/kreg/Materialy/REG314/REG314_hesla.htm.

²⁵ Hispanic centre of excellence. Acculturation and health. University of Texas- Pan-American, Houston [online]. 2012 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z:

<http://www.rice.edu/projects/HispanicHealth/Acculturation.html>.

²⁶ NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France*. Paříž: Autrement, 2002, s. 61. ISBN 978-2-7467-0273.8.

²⁷ Hispanic centre of excellence. Acculturation and health. University of Texas- Pan-American, Houston [online]. 2012 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z:

<http://www.rice.edu/projects/HispanicHealth/Acculturation.html>.

²⁸ DeLorenzo, Joshua. Social Theories of Immigration. Regents Prep, New York [online]. 2000 [cit.

2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.regentsprep.org/regents/ushisgov/themes/immigration/theories.htm>.

Pokud se imigrantům nepodaří asimilovat, mohou se někdy stát obětí *xenofobie* (*xénophobie*). Tu charakterizují projevy odporu, nepřátelství, ale i nedůvěra ke všemu cizímu a strach ze všeho cizího. Konkrétním projevem je nepřátelství k lidem jiné barvy pleti, jiné národnosti, jazyka, náboženského přesvědčení, kultury, projevující se navenek odporem a nepřátelstvím vůči imigrantům, ale i cizincům s trvalým pobytem, uprchlíkům. Někdy je tento pojem užíván jako obecný termín pro *rasismus* (*rasisme*), nenávist a netolerance fyzicky, kulturně, sociálně či nábožensky odlišných jedinců²⁹, *antisemitismus* (*antisemitisme*) (odmítnutí či projevy nenávisti vůči Židům³⁰) a *nacionalismus*. Stejně jako tyto jevy je xenofobie předsudkem, který vytváří negativní názor bez jakékoliv znalosti nebo smyslu.³¹

---

²⁹ NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France*. Paříž: Autrement, 2002, s. 61. ISBN 978-2-7467-0273-8.

³⁰ Tamtéž.

³¹ ICM NIDM. Xenofobie a rasismus, charakteristika. NICM, Praha [online]. 2014 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/xenofobie-a-rasismus-charakteristika>.

1 Výchozí podmínky pro tvorbu imigrační politiky Francie

Jak již bylo řečeno v úvodu, Francie patří po desítky let mezi významné cílové destinace emigrantů převážně z evropských a afrických zemí. V roce 2008 žili ve Francii téměř 4 miliony cizinců a 6,7 milionu (11 % populace) francouzských občanů má alespoň jednoho rodiče, který není narozen ve Francii. To jsou hodnoty podobné složení populace ve Velké Británii či Spojených státech.³² Mnohem větších procent dosahuje Kanada, Lucembursko, Švýcarsko či Austrálie, kde se každý čtvrtý člověk narodí do imigrantské rodiny.³³ Ačkoliv je Francie evropskou „tradiční“ imigrační destinací, stále nedosahuje takového stupně otevřenosti jako např. Spojené státy či Velká Británie. I když se Francie v Evropě považuje za multikulturní stát, mentálně jím ještě není, což se projevuje především v přístupu k integraci nově získaných občanů. Na rozdíl od zmiňovaných Spojených států amerických si Francie zakládá na své hluboko zakořeněné kulturní identitě a k jejím paradigmatům rozhodně nepatří multikulturní přistěhovalecká společnost, tak jako např. v USA³⁴. O tom, jaké historické události „donutily“ kulturně homogenní francouzskou společnost akceptovat imigrační toky se dozvíme v podkapitole č. 1.1.

Důvody, jež formovaly její současnou situaci, nejsou ale pouze historické. Ty pouze vytvářejí pozadí, na kterém mezi sebou interagují důvody ekonomické, politické, ale i demografické. Přelidnění, špatné mzdy, nedostatek práce, vysoká kriminalita, špatná bezpečnostní situace, politický nátlak –to vše mohou být důvody, které přiměly imigranty opustit svůj domov (tzv. push faktory). Mezi důvody, jež naopak imigranty do Francie přitahují (tzv. pull faktory) řadíme vidinu většího výdělku, lepší zdravotní péče, kvalitnějšího vzdělání a zlepšení životních podmínek vůbec³⁵. O zemích, z nichž pocházejí francouzští imigranti, je dále pojednáno v podkapitole 1.2. Rozebrány jsou tam jak push, tak pull faktory, které hráli ve vztahu Francie a příslušné země roli. V případě imigrace do Francie jsou to faktory hlavně ekonomické, politické a zčásti i demografické. Třetí podkapitola se pak zaměřuje na legislativní rámec tvorby imigrační politiky.

---

³² KOVACS, Stéphane. France: 12 millions d'immigrés et d'enfants d'immigrés. Lefigaro.fr [online]. 2012 [vid. 2015-03-016]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2012/10/10/01016-20121010ARTFIG00262-immigration-les-chiffres-de-l-insee.php>.

³³ Department of Immigration and Citizenship. Annual Report 2010-2011. Immi.gov.au fr [online]. 2012 [vid. 2015-03-016]. Dostupné z: <http://www.immi.gov.au/about/reports/annual/2010-11/html/outcome-1/program1-1.htm>.

³⁴ KASTORYANO, Riva. *Quelle identité pour l'Europe?: le multiculturalisme à l'épreuve*. Paris: Presses de la Fondation nationale des sciences politiques, 1998, p. 210. ISBN 27-246-0744-9.

³⁵ HERAN, François. *Parlons immigration en 30 questions*. Paris: La documentation française, c2012, s. 51. ISBN 978-2-11-008788-1.

Rozebrány jsou zde hlavní nástroje, vládní i nevládní orgány a instituce, které se na tvorbě imigrační politiky podílejí. Také jsou představeny nejdůležitější zákony a nařízení Evropské unie, které je Francie povinna respektovat.

1.1 Historické důvody vysoké emigrace do Francie

Války a politické perzekuce

Napoleonské a obě dvě světové války přitáhly do Francie především imigranty evropské. Francie potřebovala pracovní sílu, která by nahradila padlé muže a rovněž vzkřísila upadající demografický vývoj. Během první světové války přišlo v rámci tzv. *troupes coloniales (koloniální vojenské jednotky)* za Francii bojovat 600 000 alžírských mužů, z nichž podstatná část ve Francii po válce zůstala.³⁶ Imigrace s cílem poválečné obnovy se navíc ještě mísí s imigrací ekonomickou na pozadí ekonomické krize po roce 1929: Výsledkem je, že se počet cizinců v zemi během let 1921-1931 téměř zdvojnásobil (z 1 500 000 na 2 890 000). Ve druhé světové válce Francii pomáhá v boji opět řada imigrantů. Paříž je roku 1944 osvobozena španělskými jednotkami a Marseille vojáky marockými a alžírskými. Rok po ukončení druhé světové války je podepsána bilaterální dohoda s Itálií, jejíž úkolem je navýšit pracovní síly ve Francii. Až během 60. let jsou se stejným cílem uzavřeny dohody se Španělskem a zeměmi Maghrebu. Francouzské úřady se zaměřují na budování trvalé a stabilní imigrace, jejíž hlavní částí je imigrace s cílem slučování rodin (*regroupement familial*). Vznikají také první instituce začleňující imigranty do francouzské společnosti.³⁷

Základním pilířem francouzské společnosti je též její humánní přístup k obětem nejružnějších hnutí a politických režimů. Francie tak byla obohacena o umělce, vědce a jiné elity v zemích, kde docházelo k jejich perzekuci: Židé v nacistických zemích střední a východní Evropy, antifašističtí Italové, republikánští Španělé nebo Rusové pronásledováni bolševickým režimem. Tato imigrace, probíhající od poloviny 19. století do druhé světové války byla francouzskou společností vesměs vítána. Výjimkou byly vlny antisemitismu, které způsobily dvě politické aféry spojené s Židy. První z nich byla slavná Panamská aféra z roku 1892, ve které stavitel Ferdinand de Lesseps uplatil

---

³⁶ AUDOIN-ROUZEAU, Stéphane. BECKER, Annette. *Retrouver la Guerre*. Paris: Gallimard, 2000, s. 78. ISBN: ISBN 2-07-030163-X.

³⁷ Musée de l'histoire de l'immigration De 1945 à 1975. L'histoire-immigration.fr [online]. 2013 [vid. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/dix-themes-pour-connaître-deux-siècles-d-histoire-de-l-immigration/emigrer/de-1945-a-1975>.

poslance, aby schválili zákon, který by mu dovoloval angažovat se ve stavbě Panamského průplavu. Aféru se nepodařilo udržet v tajnosti a na veřejnost se též dostalo, že do ni byli zapojeni i někteří židovští finančníci³⁸. Jen o dva roky později zachvátil Francii další skandál. Židovský důstojník v něm byl obviněn ze špionáže, která měla pomoci Německu. Díky podpoře některých intelektuálů, především spisovatele Emila Zoly, se Alfredu Dreyfusovi podařilo obvinění zprostit roku 1906.³⁹ Prokázání Dreyfusovy nevinoty bylo důležitým momentem, který velké množství Francouzů přimělo k odklonu od antisemitismu. Další velké xenofobní tendence se objevily až po roce 1929, kdy Francie následkem krachu newyorské burzy pocítila problémy s nezaměstnaností a vina padla právě na imigranty⁴⁰.

Kolonialismus

Od 17. století si Francouzi začali podmaňovat svět a valnou většinu svých kolonií ovládali po dlouhá desetiletí. Během tohoto období byla Francie zemí emigrantů, kteří z přístavů měst Nantes a Bordeaux odplouvali do zámořských území v Africe, Louisianě, Quebecu a Karibiku. Během druhé vlny kolonizace v 19. století nastal v emigraci kvůli demografickému poklesu ve Francii útlum a Francie se tak změnila na zemi imigrantskou. Nejstrmější nárůst v imigraci Francie zaznamenává mezi dvěma světovými válkami a poté jako následek dekolonizací.⁴¹

Další rozmach imigrace ve Francii začíná roku 1956 v důsledku války v Alžírsku a proměny struktury pracovního trhu. Dekolonizace, probíhající během první poloviny 20. století, vrcholí v 60. letech a také navyšuje počty imigrantů. Francie zároveň přichází s politikou poválečné restrukturalizace, k níž potřebuje levnou pracovní sílu. Nejprve dochází k podepsání bilaterálních dohod se Španělskem (1962) a o rok později i s Portugalskem. Dohody upevňují vztahy s danými státy a usnadňují imigraci tisícům Španělům a Portugalcům. Na bilaterální dohody se státy jižní Evropy pak navázaly dohody francouzsko-marocká a francouzsko-alžírská⁴². Tyto imigrantské vlny z

---

³⁸ Education Web TV. Le canal de Panama (1879-1914), Troisième République. In: Youtube [online]. Zveřejněno 2013 [vid. 2015-03-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Rr4icD73k3I>.

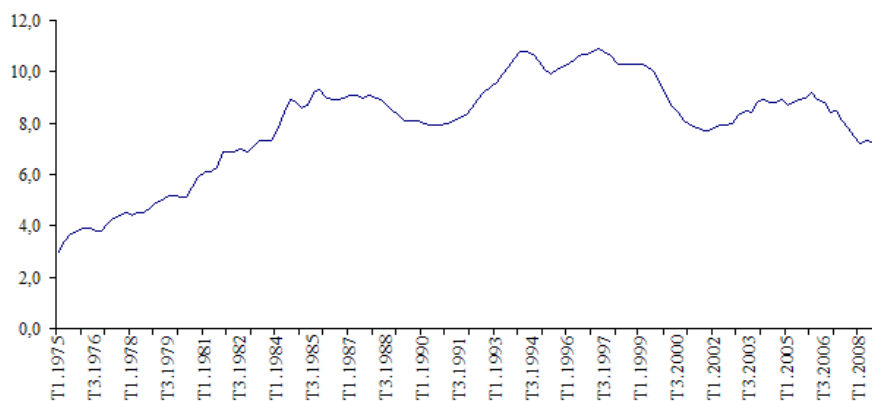
³⁹ BOISSINOT, Philippe a kol. *L'Histoire de France*. Paříž: Fleurus, 2011, s. 137. ISBN 978 2 215 05596-9.

⁴⁰ ZIMOVÁ, Dana. *Problémy migrační politiky Francie*. Brno, 2006. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce Ing. Mirka Wildmannová, Ph. D.

⁴¹ NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France*. Paříž: Autrement, 2002, s. 9. ISBN 978-2-7467-0273-8.

⁴² DULPHY, Anne. Les relations bilatérales France-Espagne : un survol historique. *Institut de Recherche Stratégique de l'École Militaire* [online]. 2012 [cit. 2015-02-13]. Dostupné

postkoloniálních oblastí byly Charlesem de Gaullem, který je inicioval, odůvodněny potřebou pracovníků na nekvalifikovaná pracovní místa, které se z řad Francouzů nedařilo zaplnit⁴³. Nedostatek pracovní síly ale již po desítky let nepředstavuje ve Francii problém. Jak můžeme vidět z grafu č. 1, od 60. let nezaměstnanost Francouzů až na malé výkyvy nepřetržitě roste⁴⁴. Z minulého vývoje nicméně vyzvaly situace, které se musely řešit dalším povolením imigrace (např. povolení pobytu zbytku rodiny imigrantů).

Graf č. 1: Vývoj nezaměstnanosti Francie (1975-2008)

Zdroj: senat.fr, 2008.

Někteří spisovatelé přičítají tendence v současné francouzské imigrační politice právě snaze odčinit historické chyby. Svou roli v otázce kolonialismu hraje i francouzské „černé svědomí“, navzdory tomu, jak si Francie zakládá na svém humánním postoji vůči svým koloniím. „Kultura nerozlišuje národy na důležitější a nedůležitější. Zná jen národy bratrské,“ vyřkl Charles de Gaulle. Je pravda, že na domorodce ve francouzských koloniích jako na bratry nahlíženo leckde bylo. Francouzský cestovatel Samuel de Champlain např. prosazoval jejich asimilaci vzděláváním a rozšiřováním náboženství. Významným faktorem bylo i povolení smíšených svateb, které mělo cizince integrovat a sjednotit tak frankofonní národy⁴⁵. Z dnešního hlediska nicméně však jakákoliv kolonizace není morální a Francie je si své chyby dobře vědoma. Přesto, s omluvou

z:<http://www.defense.gouv.fr/irsem/publications/lettre-de-l-irsem/les-lettres-de-l-irsem-2012-2013/2012-lettre-de-l-irsem/lettre-de-l-irsem-n-8-2012/enjeux/les-relations-bilaterales-france-espagne-un-survol-historique>.

⁴³NOIRIEL, Gérard. *Etat, nation et immigration: vers une histoire du pouvoir*. Paris: Belin, c2001, s. 29. ISBN 27-011-2759-9.

⁴⁴VILLA, Pierre. Chômage et salaires en France sur longue période. In: *Economie et statistiques*. Paris, 1995, s. 21. Dostupné z: file:///C:/Users/Lenka/Downloads/article_estat_0336-1454_1995_num_282_1_5953.pdf.

⁴⁵POWELL, John. *Encyclopedia of North American Immigration*. New York: Facts on File, c2005. ISBN 978-0816046584.

Alžírsku, které získalo nezávislost roku 1962, se čekalo neuvěřitelných 50 let. Jsou to teprve dva roky, co francouzský prezident François Hollande označil francouzské působení v Alžírsku za „nespravedlivé a brutální“⁴⁶.

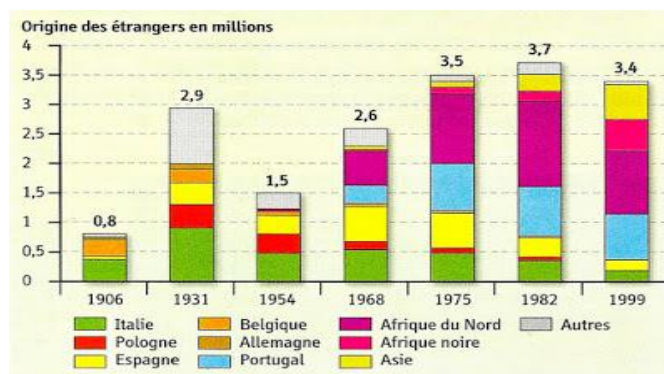
Další důvody vyplývající z ekonomické, či demografické situace Francie v daných časových periodách jsou sice relevantní, otázkou nicméně zůstává, jestli by zapříčinily rozmach imigrace v takovém měřítku i bez zmiňovaných historických událostí⁴⁷.

1.2 Demografická struktura francouzských imigrantů

Cizinci se na území Francie vyskytovali již od pradávna. Jednalo se o hlavně o významné umělce, filozofy, literáty či teology.⁴⁸

Imigrace byla tedy do 19. století spíše ojedinělá, ale o to významnější jedinci na území Francie přicházeli. Výjimku z této charakteristiky tvoří např. 40 000 Nizozemců, kteří do Francie přišli po revoluci roku 1787 a usadili se zejména na Severu země.

Z grafu č. 2 můžeme pozorovat vývoj imigrace do Francie z hlediska původu imigrantů. Až do roku 1968 je populace imigrantů ve Francii složena téměř výhradně z evropských zemí. Zlom nastává v polovině 20. století, kdy začíná notně přibývat afrických imigrantů na úkor evropských (kromě Portugalců). To se ze začátku týká hlavně imigrace ze Severní Afriky a během 90. let 20. století přibývá i imigrantů ze subsaharské Afriky. Ke konci tisíciletí se také zvětšuje podíl imigrantů z Asie.

Graf č. 2: Imigrace do Francie dle země původu

Zdroj: Insee, 2007.

⁴⁶ LE ROUX, Gaëlle. *Hollande reconnaît les "souffrances" infligées à l'Algérie par la colonisation*. In: France24 [online]. 2012 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.france24.com/fr/20121220-france-algerie-hollande-discours-parlement-passe-colonial-repentance-excuses-memoire-histoire/>.

⁴⁷ LAGRANGE, Hugues. *Le déni des cultures*. Paris: Editions du Seuil, c2010, s. 166. ISBN 20-210-1477-0.

⁴⁸ TEMIME, Emil. *France, terre d'immigration*. Evreux: Gallimard, 1999, s. 16. ISBN 2-07-053485-5.

Ekonomická a politická imigrace z evropských zemí:

Od dob Velké francouzské revoluce se Francouzem stává každý, kdo se narodí na francouzském území (tzv. *ius soli*). Ve Francii s sebou rok 1789 přináší významný rozvoj lidských práv a stává se tak spouštěčem masové imigrace z evropských zemí. Až v 19. století ale imigrace do Francie získává na síle. V období od roku 1820-1914 se do Francie dostávají obyvatelé převážně evropských zemí. Francie se během této doby potýká s demografickým úbytkem, zatímco jiné země s přelidněním.⁴⁹

Poláci utíkají do Francie po porážce protiruského Listopadového povstání v roce 1831 a později během 70. let opět kvůli ruské nadvládě. Dále přicházejí **Italové, Španělé, Portugalci a Belgičané**. Právě **Belgičané** tvoří roku 1866 nejpočetnější menšinu. Uplatnění nachází na severu země, pracují v dolech a v textilním průmyslu. Roku 1881 Francie čítá jeden milion cizinců, což představuje téměř 3 % její tehdejší populace. **Italové** přicházejí do Francie na přelomu 19. a 20. století a zastávají nejnáročnější práce v marseilleském průmyslu a na pařížských staveništích. Později se proto také podílejí na založení dělnického hnutí.⁵⁰ Během první světové války představují imigranti důležitou posilu. Za Francii bojuje 3000 Italů. Po válce je imigrace vítána kvůli demografickému úbytku, protože počet obyvatel klesl o 1 500 000 lidí. Roku 1919 uzavírají Comité central des houillères (Ústřední výbor pro černouhelné doly) a Comité des forges et des mines de L'Est (Výbor pro těžbu ve východní Francii) s italskou vládou dohodu o příchodu pracovních sil z Itálie. (V srpnu téhož roku probíhají jednání i s Polskem.)

O pár let později, roku 1924, zakládají francouzští zaměstnavatelé Société générale d'immigration (Společnost pro imigraci), jejímž prostřednictvím jednají s vládami zemí, odkud imigranti přicházejí a snaží se tak kontrolovat imigrační tok. Italská imigrace kulminuje roku 1957 a až do roku 1968 tvoří Italové nejpočetnější menšinu ve Francii.⁵¹ Následně tuto pozici přebírá imigrace **španělská**, která má své kořeny již na konci 19. století. Velký rozmach zaznamenala během první světové války: za léta 1911-1921 se počet Španělů ve Francii zvýšil o 150 000 (ze stavu 106 000 na 256 000). Španělé se usazovali hlavně na jih od linky spojující města Marseille a Bordeaux. Více než 30 % z nich pracovalo v zemědělství, hlavně na vinicích regionu Midi. V průmyslu pracovalo

---

⁴⁹ Musée de l'histoire de l'immigration: Deux siècles de l'immigration en France. In: L'histoire-immigration.fr [online]. Zveřejněno 2013 [vid. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/histoire-de-l-immigration/le-film>.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ KHAMES, Djamel, PAOLETTI, Françoise. *Quelle immigration en France?*. Paříž: HATIER, 1993, s. 14. ISBN 2-218-07439-7.

44 % španělských imigrantů a další našli uplatnění v metalurgii a stavitelství. Pouze 25 % španělských dělníků ale vykonávalo kvalifikovanou práci. Během první poloviny 30. let počet Španělů ve Francii klesá téměř o 100 000 (z 352 000 na 254 000). Je to výsledek ekonomické krize a s ní spojených narůstajících xenofobních tendencí, ale i založením Druhé Španělské republiky roku 1931, která ve Španělech probouzí naděje na lepší vývoj v jejich rodné zemi. Ti, kteří se k odchodu ze země nerozhodli během 30. let, už většinou zůstali napořád. Během války se totiž francouzsko-španělská hranice zavřela až do roku 1948. K nárůstu španělské imigrace dochází opět až roku 1956, kdy je vytvořen *Španělský institut pro emigraci (Institut espagnole d'emigration (IEE))*. Roku 1961 je podepsána bilaterální dohoda mezi Francií a Španělskem a o sedm let později se Španělé stávají nejpočetnější menšinou (607 000) a podílejí se tak významně na rozvoji francouzského hospodářství během ekonomicky produktivních *Trente Glorieuses*.⁵²

Další národnost, která v tomto francouzském ekonomické boomu sehrála důležitou roli, jsou **Portugalci**. Někteří z nich do Francie sice přicházejí už na začátku 20. století, ale jejich počty jsou v porovnání s ostatními imigranty zanedbatelné. Roku 1918 a následně pak roku 1940 se totiž kvůli neúspěšným jednáním nepodařilo uzavřít dohodu o imigraci mezi vládami zemí. Podle francouzského ambasadora v Lisabonu se portugalská diktatura obává, že by se Portugalci z Francie vraceli s *příliš liberálními tendencemi a nechtěli by se přizpůsobit portugalskému systému*. I tak se ale do Francie dostávají někteří imigranti ilegálně díky propracované síti imigrantských převaděčských cest. V 60. letech 20. století mnoho Portugalců prchá, protože se odmítá účastnit bojů v bývalých koloniích– Angole, Mosambiku a Guinee-Bissau. Následkem nákladného financování těchto kolonií se portugalská ekonomika ještě zhoršuje, což je dalším důvodem k odchodu ze země. Roku 1963 je podepsána bilaterální dohoda mezi Francií a Portugalskem a následujících deset let se nese ve znamení rozsáhlé imigrace až do roku 1974, kdy je veškerá imigrace pozastavena. Portugalci, jakožto poslední z evropských imigrantů, jsou francouzskou společností přijímáni vesměs kladně. Vedle imigrace z Maghrebu jsou totiž vnímáni jako „přizpůsobivější“ národ. Muži nacházejí uplatnění většinou ve stavitelství a portugalské ženy pracují často jako výpomoc v domácnostech.⁵³

---

⁵² LILLO, Natacha. L'Immigration espagnole en France au XXe siècle. Histoire-immigration.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/des-dossiers-thematiques-sur-l-histoire-de-l-immigration/l-immigration-espagnole-en-france-au-xxe-siecle>.

⁵³ PEREIRA, Victor. . L'Immigration portugaise en France au vingtième siècle. Université de Pau et des Pays de l'Adour [online]. 2014 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/histoire-de-l-immigration/dossiers-thematiques/caracteristiques-migratoires-selon-les-pays-d-origine/portugais->

Na závěr této podkapitoly je umístěna imigrace **česká**. Objemově nedosahuje sice takové důležitosti jako imigrace španělská, italská, či portugalská, ale do Francie přivedla několik důležitých umělců, spisovatelů a dalších osobností kulturního života. Česká imigrace do Francie započala na konci 19. století. Již v tomto období vznikly první spolky sdružující české imigranty: *Beseda* z roku 1862 nebo *Sokol de Paris* z roku 1891. Během první světové války byla Paříž útočištěm pro český odboj. V čele *Conseil National Tchecoslovaque* (*Československá národní rada*) stáli také osobnosti jako Tomáš Garrigue Masaryk, Milan Rastislav Štefánik a Edvard Beneš. Významným mezníkem pro česko-francouzské vztahy byl rok 1920, kdy byla podepsána bilaterální smlouva, která podnítila a právně zaštitila imigraci československých pracovníků. Vzhledem k dobré ekonomice Československa 20. let ale smlouva neměla tak významnou odezvu jako smlouvy se státy Jižní Evropy. Ve Francii bylo v roce 1930 (pouze) 60 000 Čechů a Slováků. Tento počet se ještě významně ztenčil po druhé světové válce, kdy se mnoho lidí vrátilo domů. Roku 1946 jich ve Francii žije 19 000 a roku 1975 už jen 2 900. Po roce 1948 a posléze i po nezdařeném Pražském jaru přicházejí do Paříže disidenti a umělci (např. Pavel Tigrid roku 1960, Miroslav Kundera roku 1975). Po Sametové revoluci se emigrace do Francie stává o mnoho snazší. Vstup České republiky do Evropské unie a Schengenského prostoru je zlomovým bodem. K imigraci do Francie nepotřebují Češi už žádné povolení, dokonce často ani úřady příslušných zemí nemohou zjistit, že k imigraci došlo.⁵⁴

Asijská imigrace:

Asijská imigrace ve Francii pochází převážně z jihovýchodní Asie – **Laosu, Kambodži, Vietnamu a Číny**. Zatímco čínská imigrace se nejvíce rozvíjela až ke konci 90. let, většina imigrantů z ostatních států přichází do Francie už před rokem 1990. Významnou roli v této imigraci opět hrála historie. Až do roku 1940 spravovala Francie země bývalé Francouzské Indočíny (dnes Laos, Kambodža, Vietnam). V roce 2011 ve Francii žilo přibližně 39 000 imigrantů (nepočítáme zde již naturalizované cizince) Laosu, Kambodži a Vietnamu dohromady, což představuje pouze 1 % celkové imigrace.⁵⁵

---

⁵⁴ NAMONT, Jean-Philippe. Les Tchèques et les Slovaques en France depuis la fin du XIXe siècle. CNRS [online]. 2014 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/des-dossiers-thematiques-sur-l-histoire-de-l-immigration/les-tcheques-et-les-slovaques-en-france-depuis-la-fin-du-xixe-siecle>.

⁵⁵ Insee. Répartition des entrangers par nationalité en 2011. Insee.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://www.insee.fr/fr/themes/tableau.asp?reg_id=0&ref_id=etrangersnat.

Kambodžská komunita se ve Francii vytvořila v průběhu dvou hlavních imigračních vln. Během první světové války bylo do Francie přivezeno 2000 Kambodžanů na výpomoc hlavně v zemědělství.⁵⁶ Druhá vlna byla způsobena ovládnutím země Rudými Khmery v roce 1975 a následnou občanskou válkou, která vypukla v 80. letech a trvala až do roku 1991. Kambodžané byli obětmi brutálního teroru a dle Ženevské úmluvě z roku 1951 Francií přijímáni jakožto uprchlíci.⁵⁷

Počátek **laoské** imigrace do Francie spadá už do dob Laoského protektorátu. V této době do Francie za vzděláním a lepším životem odjíždí hlavně vyšší sociální třída, a dokonce i samotná královská rodina.⁵⁸ Největší rozmach je ale zaznamenán během Laoské občanské války (1953-1975), kdy se Laos dostává do područí komunistického hnutí Pathet Lao.⁵⁹ Laosané ve Francii žijí na předměstích Paříže, v Lille a ve Štrasburku.⁶⁰

Vietnam je další zemí bývalé Francouzské Indočíny, jejíž obyvatelé se v několika historických vlnách vydávají do Francie. Oproti kambodžské a laoské imigraci dochází v případě vietnamských imigrantů k častějším naturalizacím, jak je vidět z tabulky č. 2. Vietnamci se do Francie, podobně jako ostatní imigranti, dostávají v průběhu světových válek (50 000 při první a 20 000 při druhé světové válce). Většina (143 000) ale imigruje v důsledku pádu Jižního Vietnamu v roce 1976. Opět se k imigraci do Francie využívá Ženevské úmluvy a imigranti mají statut uprchlíků. Oproti imigraci z obou světových válek patří imigranti z této pozdější vlny převážně ke střední a vyšší sociální třídě. Často jsou to vystudovaní lékaři či učitelé, což je předurčuje k životu ve velkých městech.⁶¹

---

⁵⁶ Maïs , Jean. Liem, Lam Thanp. La diaspora vietnamienne en France, cas particulier- la région parisienne. De divers Horizons [online]. 1995 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://eglasi.e.mepasie.org/divers-horizons/1995-10-16-la-diaspora-vietnamienne-en-france-un-cas#sthash.92s9AL8x.dpuf>.

⁵⁷ NOIRIEL, Gérard. Atlas de l'immigration en France. Paříž: Autrement, 2002, s. 15. ISBN 978-2-7467-0273-8.

⁵⁸ HAHN, Carine. Le Laos. Paris: 1999, Karthala, s. 77. ISBN 9782865378586.

⁵⁹ ROBINSON, William Courtland. *Terms of refuge: the Indochinese exodus & the international response*. New York: 1998, Zed Books, s 143. ISBN 1-85649-610-4.

⁶⁰ Pimmatam Oukhnam. Life in a foreign city can be difficult but Lao culture still prevails. Lao Voices [online]. 2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20130315050941/http://laovoices.com/life-in-a-foreign-city-can-be-difficult-but-lao-culture-still-prevails/>

⁶¹ Maïs , Jean. Liem, Lam Thanp. La diaspora vietnamienne en France, cas particulier- la région parisienne. De divers Horizons [online]. 1995 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://eglasi.e.mepasie.org/divers-horizons/1995-10-16-la-diaspora-vietnamienne-en-france-un-cas#sthash.92s9AL8x.dpuf>

Tabulka č. 2: Zastoupení Asijské populace ve Francii

		Kambodža	Laos	Vietnam	Čína	Součet
Cizinci:	1990	47 369	31 803	34 712	14 051	126 087
	1999	25 969	16 240	21 162	27 826	96 076
Naturalizovaní:	1990	19 296	17 758	38 435	4 006	79 493
	1999	37 315	28 992	63 934	8 726	138 967
Součet:	1990	66 665	49 586	73 646	18 057	205 544
	1999	63 280	45 147	85 023	45 896	301 586

Zdroj: Insee, 1999.

Před První světovou válkou žilo ve Francii necelých 300 občanů **čínského** původu. Jednalo se většinou o studenty, novináře či anarchistické intelektuály a žili zpravidla v Paříži. Po vypuknutí války se čínská komunita rozrostla na 35 000 čínských pracovníků, které rekrutoval plukovník Georges Truptil roku 1915 v Peking. Bylo totiž třeba obdělávat půdu, jejíž vlastníci odešli bojovat do války. Dohoda zavazovala čínské imigranty k práci deset hodin denně bez nároku na nedělní odpočinek. Díky jejich pracovnímu nasazení byli později přezdíváni *les travailleurs célestes (nebeští pracovníci)*. Věřili, že je v Evropě čeká velké bohatství a skvělý život a někteří z nich dokonce ani nevěděli, že v Evropě vypukla válka.

Po válce se většina Číňanů odmítla navrátit do vlasti. Ve Francii si otevírali malé krámký s produkty z Číny, které byly Francouzi nazývány *Les boutiques de chinoiseries*.⁶²

Politická imigrace Rusů:

Ruská emigrace je z velké části emigrací politickou, jelikož téměř po celé 20. století je ruská historie poznamenána převraty, revolucemi a násilnostmi. Úvodem bych pouze ráda upřesnila, že následující text zahrnuje i etnické Ukrajince a jiné národy začleněné do SSSR.

První vlna ruské imigrace do Francie vypukla po Ruské buržoazní revoluci roku 1905. O šest let později žije převážně v Paříži a na Azurovém pobřeží 35 000 Rusů. Dalších 44 000 ruských mužů se do Francie dostává po první světové válce. Vojáci, kteří bojovali na frontě ve Francii, se do nového sovětského Ruska nechtějí vrátit. Podle ruského historika

⁶²Dominguez-Lloret, Carlos. Histoire brève de l'immigration chinoise en France. Toutelaculture.com [online]. 2014 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://toutelaculture.com/actu/histoire-breve-de-limmigration-chinoise-en-france/>.

Andrei Korliakova byli další skupinou ruských emigrantů odpůrci Říjnové revoluce. Tito tzv. *russes blancs* (bělokvardějci⁶³) představují politickou emigraci přibližně pěti milionů Rusů do celého světa.⁶⁴ Francie velmi otevřeně přijímá ruské uprchlíky, ačkoliv situace nemá právní zmocnění. Ruská vláda, kterou Francie uznávala, totiž už neexistuje, a s novým sovětským režimem ještě Francie nenavázala řádné diplomatické vztahy. Ruští pováleční imigranti většinou pocházejí z vysokých sociálních tříd, ale ve Francii musí začít tzv. od píky: pracují jako obsluha restaurací, řidiči taxíků, anebo těží v dolech na severu Francie a v oblasti Lorraine. Přibližně 25 000 Rusů jsou zaměstnanci továren *Renault* nebo *Citroen*. S imigrací Rusům pomáhá charitativní organizace *Zemgor*, která spolupracuje s francouzskou *Bureau international de travail*.⁶⁵

Roku 1924 Francie oficiálně uznává Sovětský svaz a stává se zemí, kam prchá nejvíce jeho odpůrců. Rusové se usazují v Boulogne-Billancourt a v 15. pařížském arrondissementu. Během třetího desetiletí 20. století vzniká v tomto městském obvodu pět farností, které zajišťují ubytovací kapacity a pomoc nově příchozím, kteří se často ocitají v existenční krizi. Těžkost života imigrantů ve Francii dokládá i svědectví spisovatelky Niny Berberové a jejího manžela, básníka Vladislava Khodassevitche: „*Než jsme našli byt, žili jsme v miniaturní místnosti, která v létě zapáchala, a v zimě tam byl hrozný mráz. V noci bylo slyšet rádio našich sousedů...*“

Mezi světovými válkami se ruským bohémským centrem stává čtvrť Montparnasse. V místních kavárnách *Caméléon* a *La Rotonde* se schází básníci, malíři a další umělci. V hotelu *Istria* v ulici *Campagne-Première*, umírá při jedné ze svých návštěv slavný ruský básník Vladimír Maïakovski.

V neděli se osazenstvo těchto podniků obvykle schází v salonu básníka Merejkovského. Ve svém bytě na třídě *Colonnel-Bonnet*, v Passy dokázal vytvořit se svou manželkou Zinaïdou Hippus atmosféru literárních salonů z předrevolučního Petrohradu.

---

⁶³ VLASÁK, Václav. LYER, Stanislav. *Česko-francouzský slovník*. Praha: Státní Pedagogické nakladatelství, 1987, s. 42.

⁶⁴ KORLIAKOV, Andrei. *Les Russes blancs : une vie d'exilés*. In: Youtube [online]. Zveřejněno 2013 [vid. 2015-03-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=hp7fe26_NxQ.

⁶⁵ MICHALON, Bénédict. *L'exil russe, la fabrique du réfugié apatride (1920-1939)*. *Revue européenne des migrations internationales* [online], 2014 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://remi.revues.org/5413>.

Obrázek č. 3: Kavárna La Rotonde v pařížské čtvrti Montparnasse

Zdroj: Magazyn kulturalny, 2013.

Zlatá montparnasská éra zaznamenává útlum se začátkem ekonomické krize na počátku 30. let. Úplně pak končí s příchodem druhé světové války, během které se spouští řetězec zatýkání a justičních vražd i z řad emigrantů. Někteří z nich, např. Chagall a Zadkine prchají do Spojených států amerických. Jiní zůstávají v Paříži a jsou stíháni nacisty. Po válce přibývá emigrací do USA kvůli obavám ze stalinistických represí a ruská populace ve Francii se zmenšuje.

V 70. letech přichází třetí generace ruských imigrantů. Aby dostali disidentská víza, musí se většinou vzdát sovětského občanství.⁶⁶

Po perestrojce se zásadně mění povaha ruské emigrace, ta se stává primárně emigrací ekonomickou. V současnosti francouzští Rusové zastávají často důležité posty v bankovním sektoru či obchodu.⁶⁷

Arménská imigrace na pozadí náboženské a etnické genocidy:

Poté co se Turecko dopouštělo na Arménech genocidy v roce 1915, našla hodně Arménů útočiště ve Francii. Arménská menšina nachází ve Francii útočiště po turecké genocidě v roce 1915. Jakožto občané bez státní příslušnosti dostávají roku 1922 společně s tzv. *russes blancs* speciální pas *Nansen*, který jim dovoluje neomezeně se pohybovat po většině evropských zemí. Pas nese příjmení prvního vysokého komisaře Společnosti národů pro uprchlíky, Nora Fridtjofa Nansena, který jeho zavedení prosadil roku 1922 a

⁶⁶ ALEKSEYEVA, Dacha. Un peu de Russie en France. fr.1september.ru [online]. 2009 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://fra.1september.ru/view_article.php?ID=200900910.

⁶⁷ SOKOLOV-MITRICHT, Dmitrii. Russes en France : quatrième vague d'émigration.Lecourrierderusse.com [online]. 2013 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.lecourrierderussie.com/2013/02/russes-en-france-quatrieme-vague-demigration/>.

tentýž rok byl za tento počin oceněn Nobelovou cenou míru. Pas *Nansen* byl vůbec prvním právním nástrojem k ochraně uprchlíků na mezinárodním poli.⁶⁸ Od roku 1954 uděluje Úřad OSN pro uprchlíky *Vyznamenání Nansen (Distinction Nansen)* osobám, kteří mají významné zásluhy na pomoci mezinárodním uprchlíkům.⁶⁹

Obrázek č. 4: Pas Nansen

Zdroj: Asofrim, 2014.

Do Francie se dostávají z břehů Středozemního moře a nemají s sebou žádný majetek, vše zanechali ve své vlasti. Útočiště nacházejí v improvizovaných táborech *Mirabeau, Victor-Hugo* a *Oddo*.

Povolání, která si vybírají, odráží jejich touhu po nezávislosti. Většinou pracují v sektoru služeb. Stávají se ševci, krejčími či holiči. Jejich profese je předurčuje k městskému životu. Usazují se převážně ve velkých městech – na předměstích Paříže *Alfortville* a *Issy-les-Moulineaux* nebo v marseillských čtvrtích *Saint Loup* a *Saint Antoine*.

Armény na území Francie spojuje jejich pevná víra. Netrvá tedy dlouho a na území Francie vznikají arménské apoštolské kaple. Naproti tomu ale arménskou komunitu rozděluje odlišné politické přesvědčení. Proti sobě stojí příznivci socialistické militantní strany *Daschnak* a komunisticky orientované *Hentschak*. Neshody se však smazávají při společných kulturních oslavách a manifestacích při příležitosti výročí genocidy z roku 1915. Společná minulost a sdílené kulturní hodnoty však nebrání Arménům úspěšně se integrovat do francouzské společnosti. Takovéto manifestace a jiné události spojené s jejich zemí původu jsou tedy pouze jakousi jejich přidanou hodnotou a nepodepisují se

⁶⁸ UNHCR. Fridtjof Nansen, Explorateur. Homme d'État. Visionnaire. Unhcr.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.unhcr.fr/nansen/505ad5346.html>.

⁶⁹ UNHCR. La distinction Nansen pour les réfugiés. Unhcr.fr [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.unhcr.fr/pages/4aae621e1cd.html>.

negativně na jejich soužití s Francouzi.⁷⁰

Alžírská imigrace

Alžírsko se stalo francouzskou kolonií již na počátku 19. století. Po dlouhá desetiletí pro Francouze a další Evropany (Španěle, Italy, Portugalce) plnilo spíše funkci imigrační země. Až ke konci 19. století se situace obrátila a směr migrace se otočil k Evropě. Za tzv. alžírské push faktory té doby je považováno nedostatek práce, pozemků a úrodné půdy a přelidnění. V důsledku této situace se rozvíjí systém krátkodobých neustálých migrací na kontinent. Za prací sem odjíždějí často ženatí, ale mladí muži. Prvním záchytným bodem pro ně je Marseille, kde se jich také velká část uplatňuje. Nově příchozím pomáhají s nalezením práce a bydlením imigranti, kteří už jsou ve Francii déle. Hlavním smyslem jejich těžkého života v Evropě je posílat domů do Alžírsku remittance.⁷¹ Nejpropracovanější systém těchto „řízených odchodů“ mají Kabylové, kteří žijí na severovýchodě Alžírsku.⁷² Místní muži zastupují imigranty v práci v zemědělství do té doby, než se vrátí zpět, a do Francie se místo nich vyšlou zase jiní.⁷³

Alžírská imigrace není na rozdíl od té evropské až do roku 1962 nijak řízena. Alžířané jsou během 19. a začátkem 20. století oficiálně nazýváni – v tomto pořadí – *indigènes (domorodci)*, *sujets français (francouzští občané)* a nakonec *Français musulmans d'Algérie (Francouzští alžírští muslimové)*. Nejsou tedy ani cizinci, ani Francouzi. Je tak velmi pravděpodobné, že při sčítání před první světovou války, kdy jich je zaznamenáno 5 000, nebyli řádně sečtení všichni. Zjišťuje se, že už nepracují pouze v zemědělství, ale pomalu se dostávají i na posty v průmyslovém sektoru. Pracují v automobilkách Michelin, v dolech v Pas-de-Calais a v marseilleských docích a zaměstnavatelé je oceňují coby velmi levou pracovní sílu (levnější než evropští imigranti).

Po první světové válce imigrace z Alžírsku prudce zesílí. Oficiálně se ale přicházející Alžířané jako imigranti nezapočítávají. Mají totiž francouzské občanství, ačkoliv oproti

---

⁷⁰ TEMIME, Emil. *France, terre d'immigration*. Evreux: Gallimard, 1999, s. 69-72. ISBN 2-07-053485-5.

⁷¹ DERER, Peggy. L'immigration algérienne en France. Histoire-immigration.fr [online]. 2011, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/histoire-de-l-immigration/dossiers-thematiques/caracteristiques-migratoires-selon-les-pays-d-origine/l-immigration-algerienne-e>

⁷² Centre de recherche berbère. Le Kabyle. CRB [online]. 2011, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.centrederechercheberbere.fr/kabyle.html>.

⁷³ DERER, Peggy. L'immigration algérienne en France. Histoire-immigration.fr [online]. 2011, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/histoire-de-l-immigration/dossiers-thematiques/caracteristiques-migratoires-selon-les-pays-d-origine/l-immigration-algerienne-e>

obyvatelům Francie velmi okleštěná práva. Jejich příchod do Francie je už pod přísným dohledem. K povolení potřebují mít vyřízenou pracovní smlouvu (*contrat de travail*), důkaz o svém dostatečném peněžním majetku (*pécule de garantie*), lékařské potvrzení (*certifikat sanitaire*) a občanský průkaz s fotografií (*carte d'identité avec photographie*). Před vypuknutím druhé světové války je v zemi již 72 000 Alžířanů. Jejich přítomnost pomalu začíná být vidět: v roce 1926 je otevřena první mešita v Paříži (*Grande Mosquée de Paris*), v roce 1935 francouzsko-muslimská nemocnice (*l'hôpital franco-musulman*) a o dva roky později i muslimský hřbitov v Bobigny (*cimetière musulman*).⁷⁴

Alžířané jsou nicméně stále pod přísnou kontrolou úřadů, což přispívá k bujení nacionalistických tendencí uvnitř komunity. V roce 1926 vzniká hnutí za nezávislost Alžířska *l'Étoile nord-africaine*.⁷⁵ To je sice zrušeno ještě před začátkem druhé světové války, ale zažehne v Alžířanech touhu po nezávislosti, která se naplno projeví v alžířské válce. Ta kupodivu alžířskou imigraci vůbec nezastaví, ba ani nezpomalí. Na začátku čítá Francie 211 000 Alžířanů a na jejím konce 350 000. Alžířští muži už ale neodcházejí na dobu několika měsíců, ale spíše roků a berou s sebou často i své rodiny. Mezi alžířskou komunitou vznikají rozepře. Střetávají se příznivci *Mouvement national algérien (MNA)*, která je jakýmsi ideologickým nástupcem *L'Étoile nord-africaine*, s příznivci dalšího nacionalistického hnutí *Front de libération Nationale (FLN)*. V důsledku těchto konfliktů se alžířská komunita ocitá pod přísným dohledem francouzské policie a vznikají speciální orgány, které mají krizi řešit (např. *Centre d'identification de Vincennes* roku 1959.) Rozpor mezi Alžířany vyvrcholí 17. října 1961 při manifestaci 22 000 Alžířanů organizovanou FLN. Zatknuto je při ní 11 538 osob a asi stovka lidí umírá. Se získáním nezávislosti roku 1962 se situace uklidní.⁷⁶

---

⁷⁴ DEBOST, Jean-Barthelemy. Historique phase 1 (1931-1996). Archives Seine-et-Marne [online]. 2010, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://archives.seine-et-marne.fr/library/Histoires-d-ici--Memoires-d-ailleurs_Intervention-Jean-Barthelemy-Debost

⁷⁵ CARLIER, Omar. Mémoire, mythe et doxa de l'état en Algérie. L'étoile nord-africaine et la religion du « watan ». In: *Vingtième Siècle. Revue d'histoire*. N°30, avril-juin 1991. s. 82-92.

⁷⁶ DERER, Peggy. L'immigration algérienne en France. Histoire-immigration.fr [online]. 2011, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/histoire-de-l-immigration/dossiers-thematiques/caracteristiques-migratoires-selon-les-pays-d-origine/l-immigration-algerienne-e->.

Obrázek č. 5: Oslava získání nezávislosti Alžírsko ve slumech v Nanterre

Zdroj: Musée de l'histoire de l'immigration, 2011.

V druhé polovině 20. století se v souvislosti s alžírskou přítomností v zemi řeší hlavně otázka integrace. V 70. letech dochází ve Francii v souvislosti s ekonomickou krizí k nejvýraznějšímu xenofobnímu a rasistickému útlaku imigrantů. To je provázáno tendencí Alžírské menšiny vytvářet asociace, které vyžadují zlepšení situace. Mezi nejznámější protirasistické alžírské asociace patří *SOS Racisme* a *France-Plus*.⁷⁷

1.3 Politická koncepce k tvorbě imigrační legislativy

Od počátku Francouzské revoluce prošla Francie několika druhy režimů: V roce 1792 byla ustavena První republika, která založila tradici Francie, jakožto země se silným lidskoprávním pozadím.⁷⁸ Nepodařilo se jí ale nastolit stabilní vládu, a tak zaniká 2. prosince 1804 a nahrazuje ji První císařství v čele s Napoleonem Bonapartem.⁷⁹ Monarchie se po přerušení Napoleonovým *Stodenním císařstvím* trvale vrací po Napoleonově porážce u Waterloo roku 1815. Monarchie se udrží u moci až do roku 1848 a to i přes bouřlivé události roku 1830 (tzv. *Trois Glorieuses*), na jejichž základě je absolutistický režim zmírněn a dochází k přerodu v tzv. *Červencovou monarchii* (*Monarchie de Juillet*). Monarchii v roce 1848 opět vystřídá režim republiky. Prezidentem této, již druhé republiky je zvolen synovec Napoleona Bonaparte, princ

⁷⁷ LEVEAU, Rémi. WITHOL de WENDEN, Catherine. *La Bourgeoisie. Les trois âges de la vie associative issue de l'immigration*. Paříž: CNRS, 2001, s. 48. ISBN 2-271-06886-4.

⁷⁸ BOISSINOT, Philippe a kol. *L'Histoire de France*. Paříž: Fleurus, 2011, s. 110. ISBN 978 2 215 05596-9.

⁷⁹Tamtéž, s. 116.

Ludvík-Napoleon Bonaparte. O tři roky později rozpouští Národní shromáždění a zakládá tak Druhé císařství, které je obdobím velkých zvrátů. Průmyslová revoluce mění podstatně nejen podobu města, ale i sociální uspořádání společnosti. Nově vzniká dělnická třída, jejíž základna je zčásti tvořena i imigranty⁸⁰.

Během prusko-francouzské války, roku 1870, se Francie opět transformuje na republiku, tentokrát již třetí. Ta prozatím zůstává nejdéle trvající francouzskou republikou v historii Francie⁸¹. Sedmdesát let jejího trvání neohrozily ani Dreyfusova, ani Panamská aféra, které ve Francii iniciovaly rozvoj xenofobních tendencí a obzvláště antisemitismu⁸².

Během druhé světové války byl (formálně na celém) území Francie nastolen zvláštní politický režim (tzv. *Vichystický režim*), který časově koresponduje se čtyřmi roky německé okupace. Léta 1940-1944 byly poznamenány antisemitskou politikou Vichystického režimu, Židé nemohli vykovávat určité profese, byl jim zabaven majetek a 75 000 (z celkového počtu 320 000 Židů žijících ve Francii) jich bylo deportováno do koncentračních nebo vyhlazovacích táboru.⁸³ Po válce se obnovilo republikánské zřízení a vznikla Čtvrtá republika, jejíž ústava dávala větší moc Národnímu shromáždění. Francie během Čtvrté republiky čelila dekolonizaci, angažovala se ve válce v Indočíně a v Alžírsku. Právě konflikt v Alžírsku způsobil pád čtvrté a nastolení poslední, páté republiky, která je založena podepsáním nové ústavy⁸⁴. Ta významně posiluje roli prezidenta v různých sférách. Jedna z nejvýznamnějších změn se týká jeho pravomoci rozpustit Národní shromáždění a tím následně vyvolat nové parlamentní volby. Ústava také ukládá prezidentovi pravomoc finálního rozhodnutí v otázce vládního programu, a tudíž i v plánování imigrační politiky. O toto posílení prezidentských pravomocí se zasloužil prezident Charles de Gaulle, který se tak snažil vyřešit předchozí nefunkční vysoce pluralitní parlamentní systém⁸⁵.

Vliv hlavy státu se promítá díky právům na rozpuštění parlamentu a odvolání vlády (znázorněno na obrázku č. 6) i do imigrační legislativy. Ta je tvořena z velké části také specializovanou vládní institucí *Office Français de l'Immigration et de l'Intégration*, neboli *Úřad pro francouzskou imigraci a integraci*, založenou roku 2009. Nejedná se ale o nový koncept, její předchůdkyně (*Office des Migrations Internationales* neboli *Úřad*

---

⁸⁰ Tamtéž, s. 124.

⁸¹ Tamtéž, s. 132.

⁸² Tamtéž, s. 136.

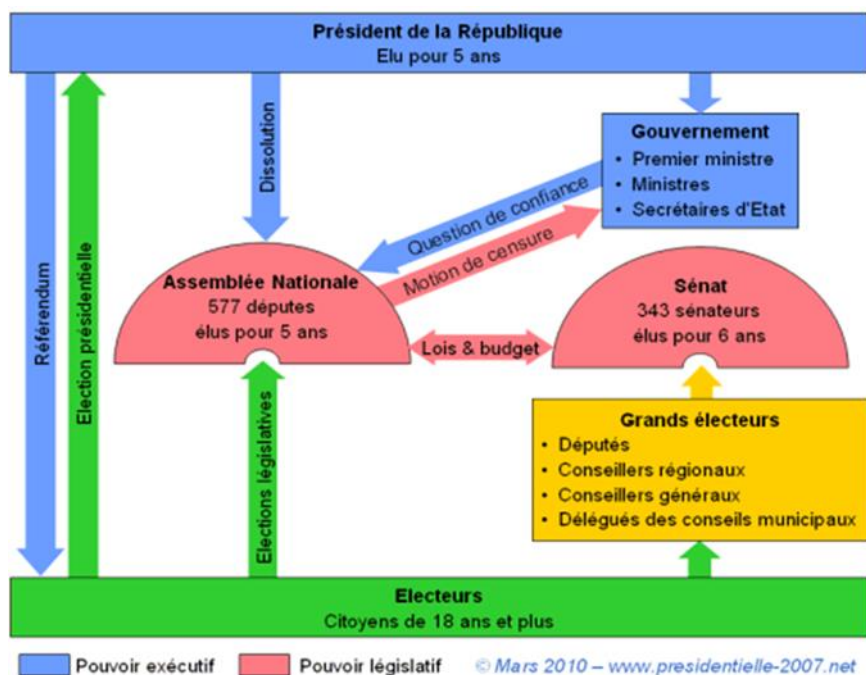
⁸³ Tamtéž, s. 159.

⁸⁴ DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. *Komparace politických systémů I.*, Praha: Vysoká škola ekonomická, 2005. ISBN 8024509644.

⁸⁵ PEROTTINO, M. *Francouzský politický systém*. Praha: SLON, 2005, s. 71. ISBN 80-86429-48-2.

pro mezinárodní migraci) spravovala záležitosti týkající se imigrace již od roku 1945⁸⁶.

Obrázek č. 6: Role francouzského prezidenta v politickém systému

Zdroj: Histoiregeo34.fr, 2010.

Přistupme nyní k samotné tvorbě imigrační politiky. Imigrační zákony jsou nejprve předloženy ministrem vnitra vládě a v případě jejího souhlasu následně i Národnímu shromáždění. To musí diskutovat zákon se senátem a dojít společně ke shodě. Když je zákon schválen těmito orgány, dochází k jeho promulgaci prezidentem republiky. Pokud má prezident k zákonu výhrady, má během čtrnáctidenní lhůty právo žádat jeho opětovné přezkoumání.⁸⁷ Během vlády Nicolase Sarkozyho, který na imigrační politice postavil celou svou kariéru, dokonce existovalo i samostatné Ministerstvo imigrace, integrace, národní identity a solidárního rozvoje⁸⁸.

Kromě zákonů, které regulují imigrační toky, s problematikou souvisí také zákony vymezující podmínky francouzského občanství. Tento termín se poprvé zavádí do

⁸⁶Office Français de l'Immigration et de l'Intégration. *Diplomatie. gov.fr* [online]. 2014 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/adopter-a-l-etranger/comment-adopter-a-l-etranger/le-glossaire-de-l-adoption/tous-les-termes-de-l-adoption/article/office-francais-de-l-immigration>.

⁸⁷La vie publique. Comment sont élaborées et votées les lois ?. *Laviepublique.fr* [online]. 2012 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/fonctionnement/parlement/loi/quelles-sont-etapes-du-vote-loi.html>

⁸⁸Le bilan de Sarkozy : la politique d'intégration enterrée. *Nouvelobs.fr* [online]. 2012, [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://tempsreel.nouvelobs.com/politique/election-presidentielle-2012/le-bilan-de-sarkozy/20111229.OBS7724/le-bilan-de-sarkozy-la-politique-d-integration-enterree.html>.

legislativy po Francouzské revoluci. V roce 1804 se v souladu s *droit du sol* (právo místa narození) stává francouzským občanem každý cizinec, který je ve Francii narozen a dosáhne tam věku 21 let. Roku 1851 se podmínky zpřísnují a v platnost vstupuje zákon zavádějící tzv. *double droit du sol*⁸⁹ (dvojitě právo místa narození). *Double droit du sol* je dosud ukotveno v Občanském zákoníku (článek 19-3).

Po roce 1851 bylo ale ještě získání francouzského občanství několikrát usnadněno, dle politických, ekonomických a demografických aktuálních potřeb Francie. Hned na konci 19. století, roku 1889, se kvůli velkému demografickému poválečnému úbytku a potřebě vojenských sil výjimečně povoluje udělit francouzskou národnost cizincům, kteří ve Francii nejsou ani narození.

Situace se opakuje v roce 1927. Počet naturalizací se během let 1927-1938 průměrně pohybuje kolem 38 000 za rok. V roce 1938 dokonce dosahuje počtu 81 000 osob.

Reakcí na tento vývoj je pozastavení procesů naturalizací roku 1940 Vichistickým režimem. Během čtyř let jsou dokonce některé případy udělení občanství z přechozích let přezkoumávány. Občanství je tímto způsobem odebráno 15 000 francouzským občanům. Jedná se především o Židy, ale i o představitele odboje.

Po válce dochází ještě k několika menším právním změnám, které vesměs vedou k zrovnoprávnění Francouzů, kteří nabyli občanství naturalizací a ostatních. Přelom tisíciletí naopak znamená zpřísnění podmínek potřebných k naturalizaci.⁹⁰ Poslední zákon z této oblasti je z roku 2011 a klade u žadatelů o občanství důraz na dobrou znalost jazyka, kultury a historie Francie. K doplňkovému jazykovému vzdělávání je zavázán každý signatář (imigrant) integrační smlouvy (*Contrat d'accueil et d'intégration*), který úspěšně nesložil test jazykových znalostí na úrovni B1 (*TCF pour l'accès à la nationalité française (ANF)*)⁹¹. Jazykové znalosti mají uchazeči o naturalizaci možnost prohlubovat ve vzdělávacích centrech s titulem *Francouzština, jazyk integrace (Français, langue d'intégration)*⁹².

---

⁸⁹ Vysvětleno v kapitole Vymezení pojmů.

⁹⁰ France Diplomatie. Historique du droit de la nationalité française. Immigration.interieur.gouv.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.immigration.interieur.gouv.fr/Accueil-et-accompagnement/L-acces-a-la-nationalite-francaise/Historique-du-droit-de-la-nationalite-francaise/>.

⁹¹ Centre international d'études pédagogiques. TCF pour l'accès à la nationalité française (ANF)Ciep.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.ciep.fr/tcf-anf>

⁹² Ministère de l'Intérieur. Les dispositifs d'apprentissage du français pour les étrangers.

Diplomatie.gouv.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.immigration.interieur.gouv.fr/Accueil-et-accompagnement/L-apprentissage-du-francais/Les-dispositifs-d-apprentissage-du-francais-pour-les-etrangers>

Se vstupem do Evropské unie se Francie musí řídit i evropskými imigračními zákony a nařízeními. Dokumenty, které upravují věci spojené s imigrací, se dělí do 5 kategorií, dle oblastí migrační politiky:

- Azyl a jiné formy ochrany v EU
- Vstup a pobyt cizinců (občanů třetích zemí) na území států EU
- Pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků v jiném státě EU
- Vyhošťování cizinců a nucené návraty
- Ilegální migrace a obchod s lidmi

Mezi nejdůležitější právní dokumenty upravující imigraci patří chronologicky *směrnice o dočasné ochraně* (2001), *právo na sloučení rodiny* (2003), *směrnice o azylovém řízení* z roku 2005, *vízový kodex a směrnice o modrých kartách* z roku 2009, jež povoluje vstup do EU vysoce kvalifikovaným pracovníkům z mimoevropských zemí.⁹³

První sjednocení imigrační politiky začalo ale už mnohem dříve, když Německo, Lucembursko, Francie, Belgie a Nizozemí podepsali 14. června 1985 Schengenskou dohodu. (Ta byla v roce 1999 začleněna do Amsterodamské smlouvy, která je závazná pro všechny členy EU.) Francie musela tedy promítnout obsah Schengenské dohody do oblasti azylové a vízové politiky a kontroly vstupu cizinců na své území, které je ale zároveň i územím evropským⁹⁴.

Tato evropská nařízení a smlouvy společně s vnitrostátní legislativou mají v praxi dopad na krátkodobou a dlouhodobou vízovou a azylovou politiku, četnost a efektivitu hraničních a namátkových kontrol, či uznávání občanství cizinců s dlouhodobým pobytem v zemi. Prostřednictvím těchto nástrojů dochází k regulaci imigrace vytyčené imigrační legislativou státu.

---

⁹³Asociace pro právní otázky emigrace. Evropská unie. ASIM o.s. [online]. 2010, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.asimos.cz/Legislativa/Evropska-unie/#Pobyt_obcanu_EU.

⁹⁴Lex-EUR. *The gradual establishment of an area of freedom, security and justice* [online]. 2001, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1414506597177&uri=URISERV:a11000>.

2 Proměny imigrační politiky Francie

Historický kontext, demografické členění imigrantů a politické pozadí vymezené podkapitolami teoretické části textu tvoří výchozí podmínky pro druhou část práce, kterou je tvorba imigrační politiky rozčleněna do etap dle vlád jednotlivých prezidentů. Jsou zde analyzovány imigrační (a zčásti i integrační) politiky čtyř prezidentů Páté republiky v chronologickém pořadí. K tomuto účelu byli vybráni ti prezidenti, jejichž imigrační politika přinesla nejvýraznější změny. Charles de Gaulle, Valéry Giscard d'Estaing a Nicolas Sarkozy zastupují pravicovou a François Mitterrand levicovou část politického spektra. Vláda každého z nich je rovněž poznamenána výjimečným historickým kontextem. Pro Charlese de Gaulla je imigrační politika jedním z nástrojů, jak se vyrovnat s dekolonizací. Valéry Giscard d'Estangovi zase absolutní zastavení imigrace pomohlo lépe se vyrovnat s ekonomickou krizí. François Mitterrand reaguje na protiimigrantské tendence započaté za vlády Valéry Giscard d'Estainga zmírněním nároků na imigranty. Pro Nicolase Sarkozyho je imigrační politika hlavním tématem v jeho politickém životě a za jeho vlády zaznamenává tato oblast radikální změny.

2.1 Charles de Gaulle a rozvoj imigrační politiky

Vůbec prvním francouzským prezidentem, jenž se aktivně zabýval imigrační politikou země, byl generál Charles de Gaulle. Charles de Gaulle se účastnil první i druhé světové války a v roce 1959 se stává prvním prezidentem 5. republiky. Zavádí novou ústavu, která přesouvá značnou část pravomocí parlamentu do rukou prezidenta, v důsledku mimo jiné také vedení migrační politiky.

2.1.1 Imigrace na pozadí dekolonizace

Generála si dodnes nejvíce lidí spojuje s odchodem Francie z Alžírsko. S diplomatem Alainem Peyreffitem vypracují „plán na odchod z Alžírsko“, jehož splnutí s kontinentální Francií jim připadá utopické, jelikož Alžírsko jim je kulturně, ekonomicky i nábožensky příliš odlišné. Bohužel tím zrazují nejen Francouze, kteří se bili za jeho udržení, ale hlavně Alžířany bojující na francouzské straně. Ti se samozřejmě na konci války ocitají ve velkých nesnázích, jelikož čelí kritice od *Armée de liberation nationale*,

hnutí bojujícího za alžírskou nezávislost. Vlivem těchto událostí emigruje do Francie během následujících let 40 000 profrancouzských Alžířanů⁹⁵.

Hlavním cílem politiky Charlese de Gaulla byla poválečná obnova, a to jak z hlediska ekonomického, tak demografického. Podepsání francouzsko-španělské dohody z roku 1961 pomohlo Francii především ekonomicky, jelikož již desítky let před ní proudily do země tisíce španělských obyvatel. Dohoda ale jejich práci legalizovala, a přinesla tak do země i finance z jejich daní.

O dva roky později byla podepsána další dohoda téměř identického charakteru. Dohoda francouzsko-portugalská znamenala pro Portugalce možnost úniku ze země, pro kterou ukončení druhé světové války neznamenal konec špatných časů, nýbrž naopak. Ekonomiku poválečného Portugalska vyčerpala urputná snaha udržet si své kolonie a krutý režim salazaristů.⁹⁶

Není proto divu, že dohoda z roku 1963 iniciovala trvalou imigraci Portugalců do Francie. Portugalci, kteří přicházeli dělat hlavně nekvalifikovanou práci (odtud plyne hanlivá konotace spojená s příslušníky portugalské národnosti), se zasloužili jak o obnovu ekonomickou, tak demografickou a naplnili tak de Gaullova očekávání.

Kromě imigrace evropské zaznamenala Francie i příliv pracovní síly ze severní Afriky, a to hlavně během alžírsko-francouzské války, jak již bylo zmíněno v kapitole 1.2. Udělení nezávislosti Alžírsku v roce 1962 provázelo podepsání další imigrační dohody a následný masový příliv imigrantů z Maghrebu. Evianské dohody z 18. března tohoto roku stanovující nezávislost Alžírka kromě jiného zavádějí volnou cirkulaci obyvatel mezi Francií a Alžírskem, což způsobuje nejen zmiňovaný příval imigrantů, ale taktéž návrat 900 000 repatriantů (Francouzů, žijících v Alžírsku) zpět do Francie. Poté každoroční imigrační vlny z Alžírka rostly strmě až do konce 70. let, zatímco imigrace z Maroka dosáhla vrcholu asi v polovině 80. let⁹⁷.

---

⁹⁵BERSTEIN, Serge. *Histoire du gaullisme*. Paris: Perrin, c2001. ISBN 22-620-1155-9.

⁹⁶OŽANOVÁ, Lenka. *Fašistické Španělsko a Portugalsko* [online]. 2004 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_10656.html.

⁹⁷ECOINTERVIEW. *Le reste du monde: La France compte plus d'enfants d'immigrés que l'immigrés* [online]. 2012 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <https://ecointerview.wordpress.com/2012/10/10/la-france-compte-plus-de-descendants-dimmigres-que-dimmigres/>.

2.1.2 Integrace očima Charlese de Gaulla

Postoj Charlese de Gaulla k imigraci by byl z dnešního hlediska pravděpodobně morálně nepřijatelný. Ve svém proslovu z 5. března 1959 dokonce prohlásil:

„Jsme přece jen bílá rasa, evropský národ založený na řecké a latinské kultuře a křesťanství. Tak si nic nenalhávejme. Vy jste se byli podívat na muslimy? Viděli jste je v jejich turbanech a hidžábech? Tak asi dobře vidíte, že to nejsou Francouzi. Ti, co prosazují imigraci, mají mozek jako kolibřík, ačkoliv jsou často velmi vzdělaní. Zkuste si slít dohromady olej a ocet. I když tekutiny promícháte, po chvíli se zase oddělí. Arabové jsou Arabové a Francouzi jsou Francouzi. Vy si myslíte, že francouzský národ může absorbovat deset milionů muslimů, ze kterých bude zítra milionů dvacet a pozítří čtyřicet? Pokud by každý Alžířan měl právo žít ve Francii, proč by ho nevyužil, když je zde úroveň života tak vysoká? Pak by se má vesnice již nejmenovala *Colombay u dvou kostelů* ale *Colombay u dvou mešit*“⁹⁸.

Navzdory tomuto proslovu se však Charlesovi de Gaullovi nepodařilo prosadit žádná restriktivní opatření a počet imigrantů během jeho vlády stabilně narůstal. Nutno ale podotknout, že první vlna imigrantů ve Francii byla schopna najít bez problému práci a situace na trhu práce se zhoršila až s ekonomickou krizí 70. let.

Co se týče integrace, od dob vlády Charlese de Gaulla až do ropné krize v roce 1973 byly spory mezi imigranty a Francouzi velmi ojedinělou záležitostí. Dle výzkumu *Science Politiques* v Toulouse z roku 2010 spokojenost imigrantů ve Francii neustále klesá, což je dáno zvětšujícími se nároky na začlenění cizí kultury do francouzského veřejného života. Jak dokládá i tabulka č. 3, první generace imigrantů byla velmi skromná a vděčná za výrazně lepší podmínky než v zemích jejich původu. Nenárokovali si od francouzské společnosti téměř žádné kulturní ohledy a jejich nezačleněnost tak v rámci francouzského národa nepůsobila běžným Francouzům žádný problém.⁹⁹

---

⁹⁸ RENVERSEZ, Pierre. Discours du Général de Gaulle le 5 mars 1959 [online]. 2009 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: http://www.nonali.be/actualite-thematique-et-generale-de-l_islam/divers-et-non-classes/discours-du-general-de-gaulle-du-5-mars-1959/.

⁹⁹ Sciences Politiques Toulouse. Première, seconde génération d'immigration: L'intégration sociale en question. *Dispo.sciencepo-toulouse.fr* [online]. 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://www.dispo.sciencepo-toulouse.fr/wp-content/uploads/6_SESSION_1_Lyc%C3%A9e-Berthelot_1ere-2d-g%C3%A9n%C3%A9rations_130512.pdf.

Tabulka č. 3: Jaký je názor imigrantů na Francii v roce 2010?

	neutrální	Dobrý	velmi dobrý	špatný
1. generace	29,41%	52,94%	11,76%	5,88%
2. generace	50%	38%	7,69%	3,85%
Součet	41,86%	44,19%	9,30%	4,65%

Zdroj: Dispo.sciencepo-toulouse.fr, 2010.

2.2 Konec nekontrolované imigrace a Valerie Giscard d'Estaing

Prezident Valéry Giscard d'Estaing nastupuje do úřadu v květnu roku 1974. Ve funkci nahrazuje Georgese Pompidoua a je nucen řešit problémy s ubytováním imigrantů, které vyvolal jeho předchůdce. Ten rozhodl o demolici ghett na okraji velkoměst (pařížské Nanterre, Champigny či Saint Denis), kde imigranti bydleli, a také roku 1973 založil *Národní komisi pro ubytování imigrantů (Commission nationale pour le logement des immigrés)*, která má nastávající krizi v oblasti bydlení řešit.¹⁰⁰ V následujících podkapitolách se dále zaměříme na d'Estaingovo řešení imigrační politiky na pozadí ekonomické ropné krize a na jeho přístup k rodinné a pracovní imigraci.

2.2.1 Protiimigrační politika na pozadí ekonomické krize

Nástup Valéry Giscard d'Estainga byl poznamenán také světovou ropnou krizí, která prudce navýšila nezaměstnanost (v srpnu 1974 Francie čítá 440 000 nezaměstnaných, v prosinci téhož roku je to už 660 000 a o rok později dokonce 928 000).¹⁰¹ Za dané situace, kdy není práce dostatek ani pro Francouze, se začínají objevovat první xenofobní a rasistické výroky. Mezi nejhorší události s rasistickým podtextem patří např. zabití sedmi osob (původem z Maghrebu) v Marseille roku 1973.¹⁰² Jako odpověď na tyto události vzniká za vlády Valéry Giscard d'Estainga (1977) televizní pořad *Mosaïque* vysílaný na FR3, který se zaměřuje právě na francouzskou imigraci. Počátkem roku 1975

¹⁰⁰ LAPEYRONNIE, Didier. *Immigrés en Europe: Politiques locales d'intégration*. Paris: La Documentation française, 1992, s. 89. ISBN 2-11-002813-0.

¹⁰¹ Lemonde. Economie : pour essayer de comprendre. Lemonde.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://jseco22.blog.lemonde.fr/files/2013/10/oct-2013-le-1er-choc-p%C3%A9trolier-d%C3%A9clenche-40-ans-de-crise-et-de-ch%C3%B4mage2.pdf>

¹⁰² NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France*. Paříž: Autrement, 2002, s. 27. ISBN 978-2-7467-0273-8.

mají potomci imigrantů možnost zapsat se ve školách do kurzů, kde se vyučuje mateřský jazyk jejich rodičů. Zároveň ale existují kurzy francouzštiny zdarma, které jsou určeny převážně nově příchozím imigrantům. Vláda rovněž finančně podporuje pořádání akcí spojených s původní kulturou imigrantů a jejich dětí.¹⁰³ V červenci téhož roku je schválen zákon na ochranu imigrantů v zaměstnání. Dle něho se imigrant nově může stát vedoucím oddělení a má také přístup do odborů.

S cílem zastavit skokové navýšení nezaměstnanosti přichází Valéry Giscard d'Estaing s restriktivní imigrační politikou. Dne 5. července 1974 rozhoduje prezident společně s vládou o absolutním zastavení imigrace do země.¹⁰⁴ Jen dva roky poté je ale zákaz zrušen pro imigraci za účelem slučování rodin a to dle dekretu z roku 1945, ve kterém stojí, že stát má jedinci a rodině zajistit nezbytné podmínky k jejich dobrému vývoji („*la nation assure à l'individu et à la famille les conditions nécessaires à leur développement*“).¹⁰⁵

Roku 1980 je schválen zákon navržený francouzským premiérem Raymondem Barrem a ministrem vnitra Christianem Bonnetem. (*Loi Barre – Bonnet*). Ten zpřísňuje podmínky vstupu na francouzskou půdu a v článku 6 vymezuje důvody postačující k deportaci ze země: ohrožení veřejného pořádku, držení falešného povolení k pobytu, nebo jeho úplná absence, zdržování se na území Francie po uplynutí doby povolení k pobytu. Pokud není obviněný ihned schopen zemi opustit, je zadržen po dobu až sedmi dnů na hranicích země.¹⁰⁶ Zákon, který je v některých médiích označován přívskem „*la loi raciste*“, podněcuje bouřlivé reakce. Na jedné straně jeho příznivci vyvěšují cedule s nápisy jako: „1 500 000 imigrantů = 1 500 000 nezaměstnaných“¹⁰⁷. Na straně druhé se na stranu imigrantů kloní řada asociací a neziskových organizací: MRAP- *Mouvement contre le racisme et pour l'amitié des peuples* (MRAP), *Mouvement d'Action Judiciaire* (MAJ) a

---

¹⁰³ JOURNAL OFFICIEL DE LA REPUBLIQUE FRANCAISE. *Séance du Mardi 27 Octobre 1970*. Sénat [online]. 1970 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: http://www.senat.fr/comptes-rendus-seances/5eme/pdf/1970/10/s19701027_1629_1652.pdf

¹⁰⁴ LANIER, Pierre. *Les nouveaux visages de l'immigration*. Lyon: Chronique Sociale, 1991, s. 114. ISBN 2-85008-129-9.

¹⁰⁵ LE CAIN, Blandine. *Le regroupement familial, un droit progressivement restreint*. Lefigaro.fr [online]. 2013 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/2013/08/20/01002-20130820ARTFIG00316-le-regroupement-familial-un-droit-progressivement-restreint.php>

¹⁰⁶ La vie publique. Fin du XIXe siècle, début du XXe siècle, la France devient terre d'immigration. Laviepublique.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-immigration/chronologie-immigration/>.

¹⁰⁷ LANIER, Pierre. *Les nouveaux visages de l'immigration*. Lyon: Chronique Sociale, 1991, s. 114. ISBN 2-85008-129-9.

další (AJD, CFDT, CGT, CIMADE, FASTI, FEN, GISTI, LDH).¹⁰⁸ V dubnu roku 1981 odpor kulminuje držením 29-denní hladovky. I přesto však dochází k násilným deportacím. Nejhůře je s odstupem času souzeno brutální vyhoštění skupiny mladistvých (Krimo, Abdenabi, Mocef, Chibob ad.) za drobné přestupky proti zákonu. Vyhoštění pro ně znamenalo návrat do země svých rodičů, jejíž jazyk téměř neznali a kulturně se s ní neztotožňovali. Přijížděli tam s prázdnýma rukama a nikdo na ně nečekal. Není proto divu, že v následujících letech docházelo k pokusům o ilegální návraty do Francie. Během těchto cest mnoho lidí riskovalo svůj život. I přes nedostupnost statistik je jasné, že řada lidí zahynula na korbách nákladních aut, v podpalubí mezi zbožím, nebo dokonce utonuli v cisternách, kde se schovávali.¹⁰⁹

Během let 1978 až 1981 tedy došlo každoročně k 5 000 deportacím a ze tří čtvrtin se jednalo o mladistvé z regionu Maghreb. Kromě deportací se prosazovaly také humánnější způsoby, jak snížit počet imigrantů v zemi. Takovýmto nástrojem byla např. tzv. *politique de retour*, Státní tajemník pro imigraci Lionel Stoléru je odpovědný za zřízení systému finančního odškodnění při návratu do země původu. Každému, kdo se rozhodne dobrovolně opustit Francii, je vyplaceno 10 000 franků. Proto je toto opatření přezdíváno *Le million Stoléru*.¹¹⁰ Ze země tímto způsobem odešlo asi 100 000 imigrantů, z nichž 65 % tvořili Španělé a Portugalci a 18 % imigrantů pocházelo z oblasti Maghrebu.¹¹¹

Jak můžeme vidět z grafu č. 3, restriktivní politika Valéry Giscard d'Estainga výrazně zpomalila imigraci do Francie. To dokazuje horní plná čára, která zobrazuje celkový počet imigrantů v zemi. Od roku 1975 až do začátku 90. let se procentuální zastoupení imigrantů v populaci ustavilo na hodnotě 7,5 %.

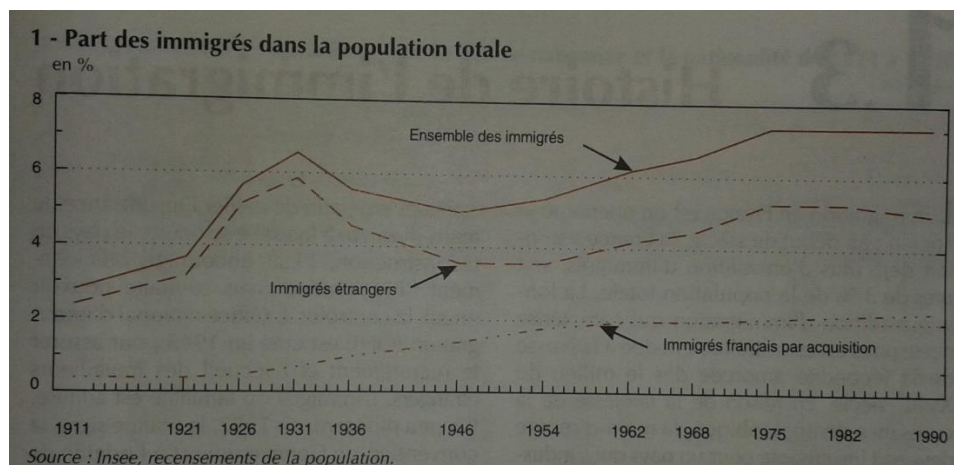
---

¹⁰⁸ HETIER, Bernadette. Droit et Liberté. Mouvement contre le racisme et pour l'amitié des peuples [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.mrap.fr/tout-savoir-sur-le-mrap/histoire/droit-et-liberte>.

¹⁰⁹ DELORME, Christian. *Par amour et par colère*. Paris: Le Centurion, 1985, s. 34. ISBN 2227004134.

¹¹⁰ LANIER, Pierre. *Les nouveaux visages de l'immigration*. Lyon: Chronique Sociale, 1991, s. 114. ISBN 2-85008-129-9.

¹¹¹ Les annales des mines. Lionel Guy Stoleru. Annales.org [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.annales.org/archives/x/stoleru.html>.

Graf č. 3: Procentuální vývoj počtu imigrantů ve Francii (1911-1990)¹¹²

Zdroj: Insee, 1993.

2.2.2 Předchůdce asimilační politiky

Jak už bylo nastíněno v kapitole 2.2, zrušení slumů muselo být vyřešeno náhradním bydlením. Za vlády Valéry Giscard d'Estainga vznikají velká a neútluná sídliště (tzv. cités) plná miniaturních bytů. I přes jejich bryskní výstavbu jsou kapacity rychle zaplňovány a bytové jednotky často přeplněny. Imigranti musí ze svých nestabilních platů mnohdy živit i rodinu v zemích původu, a tak peníze na nájem často už nezbývají. Ihned po svém nástupu do funkce V. G. d'Estaing zvyšuje povinný příspěvek zaměstnavatelů na bydlení. Ti přispívají do fondů sociální pomoci, tzv. *Fonds d'Action Sociale*, který financuje nejen ubytování, ale i jazykové a profesní vzdělávání imigrantů.¹¹³ Imigranti, jakožto téměř výhradní obyvatelé těchto *cités*, způsobují, že na předměstích dochází k určitému kulturnímu překlenutí: nemluví se zde francouzsky a pokud ano, tak specifickým slangem (*argot*), poslouchá se jiný typ hudby, připravuje se zde jiná kuchyně atd. Bohužel jsou tato místa často i ohniskem násilných střetů, které manifestují vyloučení imigrantů z většinové společnosti.¹¹⁴

¹¹² Křivka *immigré français par acquisition* ukazuje vývoj naturalizovaných imigrantů. Prostřední křivka *Immigrés étrangers* pak značí počet ostatních imigrantů.

¹¹³ LANIER, Pierre. *Les nouveaux visages de l'immigration*. Lyon: Chronique Sociale, 1991, s. 113. ISBN 2-85008-129-9.

¹¹⁴ TEMIME, Emil. *France, terre d'immigration*. Evreux: Gallimard, 1999, s. 109. ISBN 2-07-053485-5.

Obrázek č. 7: Typické bydliště imigrantů, Epinay-sur-Seine

Zdroj: 20minutes.fr, 2012

2.3 Humánní přístup Françoise Mitterranda

Prezident, který bude analyzován v této kapitole, se na rozdíl od svého předchůdce těšil u imigrantů velké oblibě. François Mitterrand se stává 21. francouzským prezidentem a tento post opouští až po dvou sedmiletých volebních obdobích (tzv. *septennat*). Po dvou neúspěšných prezidentských kandidaturách (v roce 1965 prohrál proti Charlesovi de Gaullovi a o devět let později proti svému předchůdci, Valéry Giscard d'Estaingovi), se konečně roku 1981 dostává do prezidentského křesla. Má již za sebou bohatou politickou kariéru: v letech 1950-51 působí jako ministr pro zámořská území, v letech 1954-55 se stává ministrem vnitra a své vládní působení uzavírá v letech 1956-57 jako ministr spravedlnosti. Tyto funkce společně s aktivní účastí ve druhé světové válce ho předurčují k velké angažovanosti ve věcech spojených s imigrací.¹¹⁵

François Mitterrand se ostře vymezil proti zákonu *Loi Barre– Bonnet* z roku 1980. Na základě své silné opozici vůči tomuto zákonu vyhrál i prezidentské volby. Nelíbí se mu přísně nastavené podmínky zákona, který dle něj vede k „honu na imigranty“ (*chasse aux immigrés*). Zákon stanovuje, že úřady nemají za žádných okolností právo deportovat pouze ty imigranty, kteří v zemi žijí více než 15 let, kteří si vzali Francouze či Francouzku nebo ty, kteří v zemi oslavili své desáté narozeniny a přitom zde stále žijí. Body, ve kterých je ale se svým předchůdcem za jedno, jsou trestání nelegální imigrace

---

¹¹⁵ CUINIERES, Jacques. *François Mitterrand*. Linternaute.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/biographie/francois-mitterrand/>

(*clandestins*) a omezení nové imigrace do země. Mezi roky 1962 a 1975 se počet imigrantů mění z 1 770 000 na 3 440 000 imigrantů. V roce 1982 je jich ve Francii 3 689 000, z čehož je vidět, že se nárůst imigrantů zpomalil.¹¹⁶

2.3.1 Zmírnění přísných podmínek imigrační politiky

François Mitterrand se, jakožto spoluzakladatel a stoupenec socialistické strany, ztotožňuje s jejími hodnotami. V prohlášení z 10. května 1981 vyplývají následující cíle imigrační politiky:

1. Zlepšení podmínek života imigrantů ve Francii a navázat dialog se zeměmi jejich původu.
2. Ukončit svévolné zacházení úřadů s imigranty ve věcech právních a administrativních. Francie by se měla začít v těchto ohledech chovat dle principů právního státu (*État de droit*). Samotný Mitterrand to komentuje slovy: „Otřesná diskriminace imigrantů musí být ukončena. Žádám, aby odmítnutí přidělení povolení k pobytu byla vždy odůvodněná.“ Ve spojitosti s tímto bodem je navrženo vydávání občanských průkazů na 10 let, přičemž obnovení jejich platnosti by nemělo být závislé na tom, zda je dotyčný právě zaměstnaný, či ne. Další bod, který dle socialistů nekoresponduje s hodnotami právního státu, je dvojitý trest (*double peine*), ke kterému dochází za vlády Valéry Giscard d'Estainga. Přestupek proti zákonu pro imigranta znamená nejen odpykání trestu (stejně jako pro Francouze), ale navíc i deportaci z Francie.
3. Zasadit se o zrovnoprávnění a rozvíjení svobod imigrantů (tisk v cizích jazycích, pracovní a odborové právo, zastoupení v neziskových organizacích a asociacích, volební právo v komunálních volbách).
4. Respektování práv imigrantů na svou kulturní identitu a slučování rodin.
5. Boj proti rasismu a ilegální imigraci.¹¹⁷

Následující text bude zaměřen na cíle, které se Françoisovi Mitterrandovi opravdu povedlo prosadit.

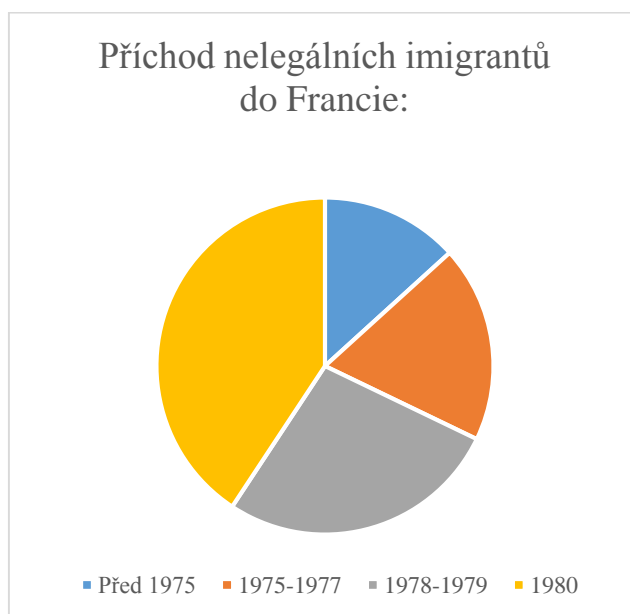
V první řadě se jednalo o výjimečné nařízení, vydané 10. května 1981, které umožnilo

---

¹¹⁶ Mitterrand évoque face à Chirac le problème de l'immigration 1988. In: Youtube.com [video]. 2013 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7d4TxZDBH4o>.

¹¹⁷ LANIER, Pierre. *Les nouveaux visages de l'immigration*. Lyon: Chronique Sociale, 1991, s. 115-117. ISBN 2-85008-129-9.

legalizovat pobyt ilegálních imigrantů. To se týkalo pouze těch, kteří do Francie přišli před 1. lednem 1981 (a ne po 10. květnu 1981, jak se někdy s úsměvem dodávalo).¹¹⁸ Celkem se podařilo 130 000 imigrantům získat povolení k trvalému pobytu. Ti, kteří nespĺňovali řádné regularizační podmínky, byli stíháni policií a poté vyhoštěni ze země. Při této příležitosti se ukázalo, že celých 31,5 % nelegálních imigrantů ve Francii žilo již více než čtyři roky (graf č. 4).

Graf č. 4: Příchod nelegálních imigrantů do Francie

Zdroj: Lanier, 1991.

Aby tato imigrační politika neměla kruté následky, byl v říjnu téhož roku schválen zákon, který vyloučil některé kategorie občanů z vyhoštění ze země. Nejvýrazněji byli tímto zákonem chráněni mladiství.

V souladu s principem rovnoprávnosti imigrantů s Francouzi je 17. července 1984 schválen zákon, který zakládá *jednotné povolení k pobytu a práci (le titre unique de séjour et de travail)* bez územní či pracovní-oborové restrikce. Zákon mění vlastnosti povolení k trvalému pobytu nejvýznamněji od roku 1945 a dává imigrantům svobodu ve výběru bydliště, což v důsledku velmi usnadňuje např. nalezení práce.¹¹⁹

¹¹⁸ GRACIEUX, Christophe. La politique d'immigration en France de 1974 à 1983. In: Fresques.ina.fr [video]. 1983 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://fresques.ina.fr/jalons/fiche-media/InaEdu01065/la-politique-d-immigration-en-france-de-1974-a-1983.html>.

¹¹⁹ LANIER, Pierre. *Les nouveaux visages de l'immigration*. Lyon: Chronique Sociale, 1991, s. 115-117. ISBN 2-85008-129-9.

2.3.2 Počátky integračních úsilí

Kromě výrazných změn v imigrační politice s sebou vláda Françoise Mitterranda přináší také významný rozvoj integračních snah. K integraci je nezbytná dobrá vůle obou stran a jejich vzájemný dialog. Za tímto účelem je založen roku 1982 *Úřad pro rozvoj mezikulturních vztahů (l'Agence pour le développement des Relations Interculturelles (ADRI))*. Další instituce jsou zřizovány na úrovni komunální. Oběžník z roku 1981 zakládá *prioritní vzdělávací oblast (zone d'éducation prioritaire (ZEP))*, pod kterou spadají základní a střední školy, které musí vynakládat určitý obnos na začlenění žáku s multikulturním pozadím. Proto takové školy dostávají od státu příspěvky a disponují větším rozpočtem než jiné vzdělávací instituce. Systém s několika obměnami a jiným jménem existuje dodnes a snaží se kompenzovat nerovný sociální a ekonomický původ žáků.¹²⁰ Rozvoj ghett se zase snaží zastavit zavedení *politiky pro sociální rozvoj čtvrtí (politique du développement social des quartiers (DSQ))*. Podobně jako ZEP je tato oblast financována zčásti ze státního a zčásti z regionálního rozpočtu. Na základě úsudku *président du Conseil régional* (tj. starosty, nebo hejtmana) jsou vybrány čtvrti, které musí zavést opatření vedoucí ke zlepšení sociální i bezpečnostní situace.¹²¹

Nezbytnost zavedení výše zmíněných opatření je nezpochybnitelná. Na začátku 80. let dochází ve Francii k několika konfliktům s rasistickým podtextem a některé z nich končí dokonce smrtí.¹²² Roku 1983 se navíc dostává k moci *Národní Fronta (Le Front National)*. Její úspěch započíná ve městě Dreux s 13 % hlasů v komunálních volbách. Hlavním mottem této nacionalistické, krajně pravicové politické strany, je boj proti imigrantům. Leader této politické strany, Jean-Marie Le Pen, zpochybňuje možnost integrace ve svém projevu: „Imigranti z odlišného kulturního prostředí, kteří se nechtějí přizpůsobovat našim zvykům a tradicím, nelze úspěšně do francouzské společnosti integrovat. A nepomohou tomu ani zákony a opatření zavedené socialistickou stranou.“¹²³ Rozhořčení imigrantů vyústí roku 1983 pochodem proti diskriminaci, nerovným právům

---

¹²⁰ Ministère de l'Éducation Nationale, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche. L'éducation prioritaire [online]. 2015 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.education.gouv.fr/cid187/l-education-prioritaire.html>.

¹²¹ La documentation française. L'évolution de la politique de la ville [online]. 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/politique-ville/evolution-politique-ville.shtml>.

¹²² VIDAL, Dominique a Karim BOURTEL. *Le mal-être arabe : enfants de la colonisation*. Marseille: Agone, c2005, s. 74. ISBN 2748900456.

¹²³ INA Société. La politique d'immigration en France de 1974 à 1983. In: Youtube.com [video]. 2012 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CRRydkfjTlg>.

a rasismu (*Marche pour l'égalité des droits et contre le racisme*). Jde o vůbec první masovou demonstraci tohoto typu ve Francii. Pochodu je francouzskými médii (např. v tisku *La Libération*) přezdíváno *La Marche des beurs* (pochod ve Francii narozených dětí imigrantů původem z regionu Maghreb; Slovo *beur* je zařazeno do francouzských slovníků hned následující rok.)¹²⁴ Trvá téměř dva měsíce (15. října – 3. prosince 1983) a končí v Paříži setkáním předsedy asociace *SOS Minguette* (Minguette je jméno lyonského předměstí, kde došlo k zabití několika Maghrebinců z rasových důvodů) Toumi Djaïdji s prezidentem Françoisem Mitterrandem, který se staví na stranu demonstrantů. Pochod začalo v Marseille pouhých 30 účastníků. V Lyonu jich už byla tisícovka a při pařížském defilé pochodovalo více než 100 000 osob. Účastnili se ho lidé různých sociálních tříd i původu (převážná většina byli samozřejmě lidé s kořeny v severní Africe). Cílem bylo změnit názor a chování francouzské společnosti stejně, jako se to povedlo ve Spojených státech Martinu Lutheru Kingovi, nebo v Indii Gándhímu. I když v celosvětovém měřítku nedosáhl pochod proti rasismu a diskriminaci takového úspěchu, ve Francii se zapsal na list historicky nejvýznamnějších událostí.¹²⁵

Po tom, co Michel Rocard nastupuje do funkce premiéra, se integrace konečně stává plnohodnotným členem státní legislativy. Roku 1989 je zřízena funkce generálního tajemníka pro integraci (*secrétaire général à l'intégration*), *Meziministerská komise pro integraci* (*Comité interministériel à l'intégration*) a *Vysoká rada pro integraci* (*Haut Conseil à l'intégration*). Úkolem představitelů těchto institucí je dohlížet na integrační procesy na území Francie a podávat návrhy na zlepšení situace v integrační oblasti. Konečně je tak integrační politika oficiálně včleněna do systému francouzské legislativy.¹²⁶ Zařazení imigrantů jakožto aktivních účastníků politiky stvrzuje vládní oběžník vydaný 10. dubna 1991. Na jeho základě sice imigranti mohou zastupovat řadu politických orgánů, ale právo volit v komunálních volbách stále nemají.¹²⁷

---

¹²⁴ Tournier Maurice. De quelques avatars d'arabe en langue française. In: Mots, 1992, N°30. Images arabes en langue française. s. 110-114.

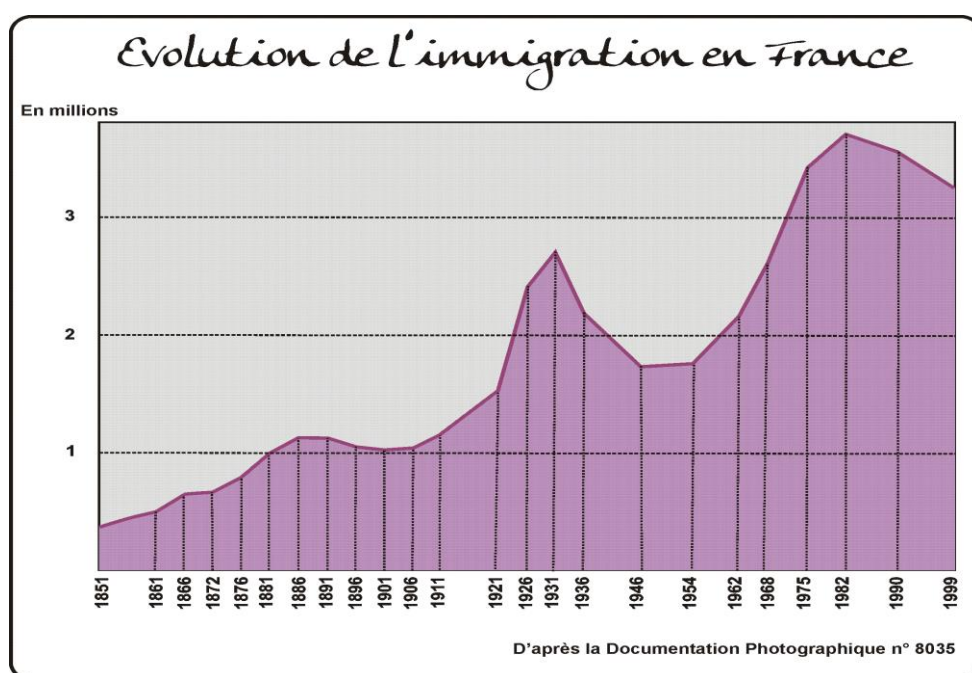
¹²⁵ INA Société. La Marche pour l'égalité des droits et contre le racisme. Ina.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.ina.fr/webdocs/la-marche/#Accueil>.

¹²⁶ La vie publique. Immigration et Intégration. Laviepublique.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-immigration/immigres-cite/>.

¹²⁷ Tamtéž.

2.4 Protiimigrační politika Nicolase Sarkozyho

Když byl v roce 2007 zvolen prezidentem Francie Nicolas Sarkozy, představovali imigranti již běžnou součást života Francouzů. O necelých 40 let dříve na o tomto tématu polemizoval Charles de Gaulle ve svém proslovu a nutno konstatovat, jakkoliv se nám nelíbí jeho rasistické výroky o imigrantech, že v mnohém měl pravdu. Ani ne půl století po jeho smrti se počet imigrantů v zemi více než ztrojnásobil (viz graf č. 5). Jak se s takovou situací vyrovnal další z jeho nástupců, bude předmětem následujících podkapitol.

Graf č. 5: Vývoj imigrace ve Francii

Zdroj: Insee, 1999.

2.4.1 Politika snižování počtu imigrantů

Po proimigrační politice Charlese de Gaulla můžeme s výjimkou období mandátu Françoise Mitterranda (jeho cílem sice bylo zpomalení imigrace, ale zároveň se zasadil o zrušení deportací, což by přispělo ke snížení počtu imigrantů v zemi) v imigrační politice pozorovat tendenci pravicových prezidentů imigraci do země spíše snižovat. Striktní vymezení pravicového prezidenta jakožto protiimigračního a naopak levicového jako proimigračního by bylo ale příliš zjednodušující, a to hlavně z důvodu, že mnohé

prezidentské vlády byly ovlivněné tzv. kohabitací.¹²⁸ Příkladem restriktivní politiky pravicových prezidentů je např. Bonnetův zákon přijatý za vlády Valéry Giscard d'Estainga, který povoluje vyhoštění imigrantů ze země, či Debreův zákon z roku 1977 prosazený za vlády Jacqua Chiraca.¹²⁹ Naproti tomu představitel levice, François Mitterrand, po svém zvolení zastavuje deportace iniciované za vlády Valéry Giscard d'Estainga a po celou dobu své vlády se snaží o zavedení volebního práva pro imigranty.¹³⁰

Za zásadní etapu vývoje imigrační politiky Francie by se dala označit také vláda dalšího pravicového představitele, Nicolase Sarkozyho. Před nástupem do prezidentského úřadu zastával Sarkozy post ministra vnitra. Již během tohoto období se proslavil svými protiimigrantskými postoji a v roce 2003 prosadil Zákon o imigraci a integraci, jenž vyvolal bouřlivý odpor francouzské levice a mnohých organizací zabývajících se lidskými právy. Jeho hlavním cílem bylo zvýšit profesionální imigraci, která dosahovala pouze 7 % všech migračních toků, a snížit imigraci z motivů rodinných.¹³¹

Trnem v oku byli Sarkozymu také nelegální migranti, a tak již jako ministr vnitra prosadil nucené deportace zpět do země původu, což vyvolalo bouřlivý odpor v mezinárodním společenství.¹³² Stále se polemizuje o úspěšnosti projektu *pomoc při dobrovolném návratu (aide au retour volontaire)*. Stát nabízel každému imigrantovi, který se rozhodne zemi opustit významný finanční obnos. Pro mimoevropské imigranty se mohlo jednat až o částku 9 000 euro (2 000 euro na dopravu a 7 000 na začlenění do nové společnosti)¹³³. Toto opatření mělo za následek až 15 000 dobrovolných návratů ročně¹³⁴.

---

¹²⁸ Období vlády, jež je charakteristické pravicově zaměřeným prezidentem a současně levicově orientovanou vládou, či naopak.

¹²⁹ JOSPIN, L. Le discours de Jospin (I). Libération [online]. 1997, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/evnement/1997/06/20/le-discours-de-jospin-i_209174.

¹³⁰ GOUËSET, Catherine. 30 ans d'atermoiements sur le vote des étrangers. L'Express. 2010. Dostupné z: http://www.lexpress.fr/actualite/politique/30-ans-d-atermoiements-sur-le-vote-des-etrangers_840328.html.

¹³¹ La loi Sarkozy : ce qui va changer. L'Internaute [online]. 2006 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/actualite/savoir/06/immigration-europe/loi-sarkozy.shtml>.

¹³² TRAYNOR, Ian. Roma deportations by France a disgrace, says EU. Theguardian.com [online]. 2010, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2010/sep/14/roma-deportations-france-eu-disgrace>

¹³³ 30.000 reconduites : Guéant veut augmenter les aides au retour volontaire. L'Express [online]. 2011 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.lexpress.fr/actualites/1/politique/30-000-reconduites-gueant-veut-augmenter-les-aides-au-retour-volontaire_1029846.html.

¹³⁴ HORTEFEUX, Brice. Il y a moins de reconduites à la frontière. Factamedia [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.lexpress.fr/actualites/1/politique/30-000-reconduites-gueant-veut-augmenter-les-aides-au-retour-volontaire_1029846.html.

2.4.2 Střet islámu s principem *laïcité*

Sarkozy jakožto reformátor imigrační politiky kladl také silný důraz na striktní dodržování principu *laïcité* (roluka církve a státu)¹³⁵. Kořeny tohoto principu sahají až do období Francouzské revoluce, ale oficiálně byly do francouzské ústavy implementovány roku 1905 *Dodatkem o rozluce církve a státu*¹³⁶. Sekularizace je i jedním z hlavních pilířů Ústavy V. Francouzské republiky, a přesto se většina jejích prezidentů, v kontextu zvyšujících se nároků imigrantů na aktivní praktikování náboženství, tématu raději vyhýbala.¹³⁷

Přístup Nicolase Sarkozyho byl v tomto ohledu velmi inovativní. Ve svých proslovech zdůrazňuje koncept tzv. *pozitivní laicity*, která naopak dovoluje svobodně praktikovat jakoukoliv víru, protože stát není spjat s určitým náboženstvím a žádné náboženství tak není privilegováno¹³⁸.

Právě kvůli nedodržování tohoto principu je Nicolas Sarkozy nakloněn tzv. „šátkovým zákonům“, dle kterých jsou „islámské šátky příznakem prostupování Francie cizorodou kulturou, která ohrožuje její morální a politické zdraví¹³⁹“. V roce 2004 tak byl přijat zákon (Loi 2004-228) zakazující nošení nápadných náboženských symbolů a oděvů (tj. nejen islámský *hidžáb*, ale taktéž židovské jarmulky či křesťanské kříže) na druhém stupni francouzských základních škol a na státních gymnáziích. Zákon z roku 2010 (Loi 2010-1192), schválený za vlády Nicolase Sarkozyho, pak opatření ještě zpřísňuje. *Burka a nikáb* (šátky zakrývající téměř celý obličej) už nejsou povoleny na žádném veřejném místě¹⁴⁰. Sarkozyho pozice k tomuto nařízení je následující:

„Naši muslimští spoluobčané se musí naučit praktikovat jejich náboženství stejně diskrétně jako francouzští katolíci, či židé. Nechceme, aby našim dívkám bylo odepíráno vzdělání, a nechceme, aby naše ženy chodily zahalené. Muslimové samozřejmě mohou mít na území Francie své mešity, kde mohou islám svobodně praktikovat. Kvůli principu laicity je ale ostentativní modlení na veřejnosti nepřipustné. Náboženství je věcí soukromou, a proto na něj nebude brán ohled v žádné

¹³⁵ HEWLETT, Nick. *The Sarkozy phenomenon*. Exeter: Societas, 2011. ISBN 978-184-5402-396.

¹³⁶ HARRISON, Martin a William SAFRAN. *The French Policy*. ISBN 10.2307/2616179.

¹³⁷ Ústava V. francouzské republiky. [online]. 4. 10. 1958 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/la-constitution/la-constitution-du-4-octobre-1958/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur.5074.html>.

¹³⁸ SARKOZY, Nicolas, Thibaud COLLIN a Philippe VERDIN. *La république, les religions, l'espérance*. Paris: Cerf, 2004, 172 p. ISBN 22-040-7283-4.

¹³⁹ BARŠA, P. *Orientálcova vzpoura*. Praha: Dokořán, 2011, p. 37-38.

¹⁴⁰ LEGIFRANCE. *LOI n° 2010-1192 du 11 octobre 2010 interdisant la dissimulation du visage dans l'espace public*. Legifrance [online]. 2010 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000022911670&categorieLien=id>.

veřejné oblasti¹⁴¹.“

Za deset let své existence způsobily „šátkové zákony“ vyloučení desítek studentů ze středních škol. Každá takováto událost vyvolala velký zájem médií a bouřlivou diskuzi francouzské společnosti, kterou tato otázka nenechává lhostejnou¹⁴².

V souvislosti s „šátkovými zákony“ kritizuje Sarkozy i koncept multikulturalismu. Ve svém proslovu v únoru 2011 dává za pravdu anglickému premiérovi Davidu Cameronovi a německé kancléřce Angele Merkelové, kteří jsou taktéž známí svými výroky o selhání tohoto integračního modelu.¹⁴³ Idea několika komunit koexistujících vedle sebe totiž dle Sarkozyho vyvolává extremistické tendence. Sarkozy dále zdůrazňuje, že není proti imigraci jako takové, jeho cílem je ale jedince plně asimilovat do společnosti.¹⁴⁴

---

¹⁴¹ Huffington Post. Pour Sarkozy, l'UMP doit "lancer un débat sur l'islam" : le retour du débat sur l'identité nationale ?. *Le Post archives* [online]. 2011 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://archives-lepost.huffingtonpost.fr/article/2011/02/15/2406108_pour-sarkozy-l-ump-doit-lancer-un-debat-sur-l-islam-le-retour-du-debat-sur-l-identite-nationale.html.

¹⁴² KARIMA, Beatrice. Une histoire de voile. In: *Youtube* [online]. 2011 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AKM905Y24Yk>.

¹⁴³ Euractiv. After Merkel, Cameron too says multiculturalism has failed. Euractiv.com [online]. 2011 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.euractiv.com/culture/merkel-cameron-multiculturalism-news-501945>

¹⁴⁴ MARTINIELLO, M. Sortir des Ghettos culturels, In: Barša, P. *Politická teorie multikulturalismu*. s. 301.

Závěr

Imigrace je jevem, který provází dějiny lidstva již po tisícovky let.¹⁴⁵ Publikace, ve kterých je toto téma diskutováno, se nicméně věnují spíše moderní historii imigrace, která sahá do druhé poloviny 19. století. Masová imigrace do Francie zažívá rozmach již po roce 1848, ale až od druhé poloviny 20. století můžeme mluvit o systematické a kontrolované imigrační státní politice, která je předmětem zkoumání této bakalářské práce.

Pro aktuální stav imigrace do země je zásadním prvkem právní vztah mezi imigrantem a přijímací zemí. Výchozí aspekty, které se podílely na formování tohoto vztahu, jsou rozebrány v kapitole 1. Jak se tento právní vztah vyvíjel během vlády jednotlivých prezidentů, je popsáno v kapitole 2. Vztah imigranta a přijímací země byl během těchto etap regulován souborem norem, zákonů a dalších právních opatření. Mezi nejčastější nástroje imigrační politiky patří stanovení kvót, které určují počet imigrantů přijímaných za určité časové období. Dlouhodobé imigrační cíle se zase realizují prostřednictvím bilaterálních smluv (např. mezi státy, které právě zažívají demografický úbytek, stárnutí populace a nedostatek pracovní síly a těmi, jež trápí přelidnění a nezaměstnanost). Upravují se také podmínky vstupu do země dle motivů imigrace (jiné podmínky platí pro imigraci za cílem slučování rodin a imigraci ekonomickou) a v neposlední řadě i azylová politika státu.

Imigrační politika Francie musí být také v souladu se směrnicemi a zákony Evropské unie. I když společná legislativa zemí EU za posledních 25 let pravomoci francouzských prezidentů výrazně omezila, je jejich role v této otázce stále zásadní.

Nejlépe tuto tezi dokazují prezidenti Charles de Gaulle a Nicolas Sarkozy, v nichž spatřuje velkou podobnost současný francouzský ministr vnitra Brice Hortefeux pro jejich vůdčí osobnosti a odvahu říkat otevřeně své (někdy velmi kontroverzní) názory.¹⁴⁶ Jejich odlišné cíle samozřejmě reflektují naprosto odlišné potřeby Francie v daném čase. Charles de Gaulle nebyl ovlivněn střídajícími se vládami a v rámci programu ekonomické a demografické obnovy uspěl v navýšení populace ve Francii i zvýšení ekonomického

---

¹⁴⁵ STURM-MARTIN, Imke. Migration: Europe's absent history. Eurozine.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.eurozine.com/articles/2012-04-30-sturmmartin-en.html>

¹⁴⁶ Brice Hortefeux compare Nicolas Sarkozy au général de Gaulle. *Le Figaro* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/le-scan/citations/2014/09/15/25002-20140915ARTFIG00146-brice-hortefeux-compare-nicolas-sarkozy-au-general-de-gaulle.php?pagination=2>.

růstu. Nárůstu v těchto kategoriích docílil podepsáním bilaterálních smluv se státy jižní Evropy (Portugalsko, Španělsko), ale i relativně úspěšným zakončením války v Alžírsku a následnými nadstandartními vztahy těchto dvou států. V otázce kulturní diverzity imigrantů zastával podobný názor jako Nicolas Sarkozy. Před 50 lety ale jeho protimuslimské výroky nepůsobily takové pozdvižení, jaké by pravděpodobně vyvolaly v dnešní době.

Imigrační politika Nicolase Sarkozyho byla zase nejefektivnější a nejvýraznější ze všech imigračních politik páté republiky. Nicolas Sarkozy podporoval kromě často kritizovaných násilných deportací dobrovolné navrácení se do země původu. Za jeho vlády došlo k 17% nárůstu počtu deportovaných osob, ale i k zavedení podpor za dobrovolné opuštění země. Hned po skončení Sarkozyho vlády se počet dobrovolných návratů snížil na polovinu (6 228 osob za rok 2013)¹⁴⁷.

Dalším prezidentem, který se „proslavil“ politikou deportací imigrantů z Francie, byl Valéry Giscard d'Estaing. Kromě deportací se za jeho vlády realizovala tzv. politika návratů (*politique de retour*), při které imigranti při dobrovolném návratu obdrželi finanční kompenzaci (podobně jako za Sarkozyho). Je třeba si uvědomit, že obě tyto restriktivní politiky probíhaly na pozadí ekonomických krizí, ačkoliv ta z roku 1973 byla o mnoho vážnější než celosvětová recese po roce 2008, která se prolíná se Sarkozyho vládou.

Nejodlišnější ze všech zkoumaných imigračních politik je ta, vedená Françoisem Mitterrandem. Ten nastupuje rok po schválení kontroverzního *Bonnetova zákona*, navrženého za vlády Valéry Giscard d'Estainga. V reakci na tento zákon François Mitterrand bojuje za lepší zacházení s imigranty. Velmi významným a velkorysým gestem z období začátku jeho vlády bylo udělení povolení k pobytu některým nelegálním imigrantům žijícím ve Francii. Vláda François Mitterranda je také charakteristická velkými změnami v oblasti integrace. Při pohledu na současnou situaci by se mohlo zdát, že integrační politika Francie je neúspěšná. Dle mého názoru je ale těžké ji hodnotit, protože je sama o sobě relativně novým fenoménem a je těžké říci, jak by situace vypadala, pokud by se byly zvolily jiné metody.

Z výše uvedených závěrů vyplývá, že politická rozhodnutí značně ovlivňují imigrační politiku Francie. Zároveň je třeba konstatovat, že patřičný historický kontext a

---

¹⁴⁷ HORTEFEUX, Brice. Il y a moins de reconduites à la frontière . *Factamedia* [online]. 2014 [cit. 2014-12-01]. Dostupné z: http://www.lexpress.fr/actualites/1/politique/30-000-reconduites-gueant-veut-augmenter-les-aides-au-retour-volontaire_1029846.html.

ekonomická a sociální diverzita imigračních a emigračních států výrazně ovlivňují mezinárodní migraci. Politické prostředí přijímacího státu zůstává ale rozhodujícím aspektem hlavně v restriktivní oblasti imigrační politiky a udělování občanství.

Resumé :

Dans mon mémoire de licence *L'influence de la présidence sur la politique d'immigration en France* je me concentre sur les différentes attitudes des présidents français envers l'immigration et le résultat de ce phénomène de l'immigration. J'ai choisi ce sujet après avoir eu l'occasion de passer un semestre à Perpignan dans le cadre du programme Erasmus. Perpignan est une ville multiculturelle au Sud de la France qui présente des flux migratoires importants. Il y vit plus de 10 % des immigrés et plus de 15 % des immigrés sont devenus Français. Si on ajoute à ce point encore la minorité des gitans (qui est installée là-bas depuis des siècles), Perpignan en résulte comme la ville la plus multiculturelle de toute la région Languedoc-Roussillon dont le taux migratoire ne dépasse pas le seuil des 5 % d'immigrés.¹⁴⁸ C'est là-bas où le sujet d'immigration m'a captivée.

Le but principal de mon mémoire repose sur la documentation détaillée de l'évolution de la politique d'immigration de France pendant la Ve république. Ensuite, en vertu de cette analyse, je vais répondre à ma question de recherche qui tend de révéler combien l'influence des présidents se reflète dans la politique d'immigration de France.

En ce qui concerne mes sources, je les ai puisées surtout dans des publications françaises car elles offrent beaucoup d'informations sur ce sujet.

Pour m'inspirer dans mon travail, je me suis appuyée sur certains auteurs tels que l'historien spécialisé en immigration en France, Gérard Noiriel, ainsi que l'écrivain Pierre Lanier.

Au début de ma thèse j'ai défini tous les termes associés au sujet de l'immigration pour pouvoir les utiliser correctement plus tard dans des contextes différents. Dans le premier chapitre de ma thèse, je me concentre sur les éléments qui se reflètent dans l'état actuel de l'immigration en France. Premièrement, ce sont des éléments historiques sont présentés comme l'immigration durant la période de la décolonisation. La France en tant que pays colonisateur devait faire face par la suite à des tendances libératrices des pays colonisés. C'est au milieu du 20ème siècle que ces pays deviennent la source primordiale de l'immigration en France. Deuxièmement, la situation géographique de l'immigration est analysée dans mon travail. Cette situation évolue au cours du temps passant d'une

---

¹⁴⁸ DAUM, Pierre, LAVAL, Gilbert. Perpignan, sous le choc, raconte ses peurs. Libération.fr [online]. 2005, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2005/06/01/perpignan-sous-le-choc-raconte-ses-peurs_521858

immigration européenne vers une immigration provenant surtout de l'Afrique maghrébine et partiellement de l'Asie pendant la deuxième moitié du 20ème siècle. Le dernier sous chapitre de la partie théorique traite des outils législatifs et politiques à travers lesquels la politique d'immigration de la France est implantée. Tous ces trois constituants décrits dans la partie théorique forment donc une base pour la création de la politique d'immigration.

Dans la deuxième partie de ma thèse, l'histoire de la politique d'immigration se subdivise en quatre époques qui correspondent à des mandats de présidents de la V république. Ces derniers ont été choisis parce qu'ils représentent les présidents qui ont influencé par leurs décisions considérablement la politique d'immigration. Chronologiquement, les politiques d'immigration de Charles de Gaulle, Valéry Giscard d'Estaing, François Mitterrand et Nicolas Sarkozy sont analysées dans les chapitres 2.1, 2.2, 2.3 et 2.4 respectivement.

Charles de Gaulle est un président qui est souvent commémoré dans le contexte des événements de la décolonisation aussi bien qu'à la guerre d'Algérie. Sous son premier quinquennat les accords bilatéraux avec des pays de l'Europe du Sud et l'Afrique du Nord ont été signés afin d'accroître la population française. Son but a été atteint et la diminution démographique d'après-guerre a été vite compensée. En dépit de la politique d'immigration ouverte, Charles de Gaulle prend une position plutôt négative envers l'intégration réussie des immigrés comme il a proclamé pendant sa conversation avec Alain Peyreffitte suite aux événements d'Algérie : « Ceux qui prônent l'intégration ont une cervelle de colibri, même s'ils sont très savants. Essayez d'intégrer de l'huile et du vinaigre. Agitez la bouteille. Au bout d'un moment, ils se sépareront de nouveau. Les Arabes sont des Arabes, les Français sont des Français. Vous croyez que le corps français peut absorber dix millions de musulmans, qui demain seront vingt millions et après-demain quarante ? »¹⁴⁹

La politique d'intégration trouve ses origines sous la présidence de Valéry Giscard d'Estaing, dans les années 70. Des lois pour la protection des droits des immigrés sont passées et l'enseignement de la langue des pays d'origine des immigrés est lancé dans les écoles. Ces actions sont cependant accompagnées par la politique d'immigration restrictive, représentée par la loi *Barre-Bonnet* qui a initié des déportations nombreuses du pays.

---

¹⁴⁹ PEYREFITTE, Alain. *C'était de Gaulle*. Paris: Fayard, 1994, p. 52. ISBN 978-2-213-02832-3.

Cette loi passée en 1980 est très critiquée par François Mitterrand qui a pris le parti d'une immigration modérée mais a absolument refusé les déportations. Avec son approche humaniste il a incarné l'espoir d'un futur prometteur pour les immigrés. Sa contribution majeure a été de légaliser des immigrés clandestins qui avaient vécu en France depuis des années.

Le dernier président de l'analyse est Nicolas Sarkozy avec sa politique d'immigration très radicale qui a choqué une partie de la société française. La politique d'immigration de Nicolas Sarkozy ressemble en partie à celle de Valéry Giscard d'Estaing. Les deux ont incité les déportations en les favorisant par une *aide financière* dans le cas du retour volontaire.

Nicolas Sarkozy était un grand sympathisant des *lois sur le voile islamique* qui ont pour but de conserver la notion de la laïcité en France. Par conséquent, il a déclaré de ne pas vouloir accepter les foulards en public car ils représentent un signe religieux ostentatoire. Ses discours radicaux à ce sujet ont contribué à sa perte aux élections présidentielles en 2012 où il a perdu face à François Hollande.

En conclusion, nous pouvons constater que les décisions des autorités politiques influencent de façon significative la politique d'immigration en France. Cependant le contexte historique et la diversité économique et démographique des Etats d'émigration restent aussi des facteurs très importants.

SEZNAM ZDROJŮ

KNIŽNÍ PUBLIKACE :

BARŠA, P. *Orientálcova vzpoura*. Praha: Dokořán, 2011, p. 37-38.

BERSTEIN, Serge. *Histoire du gaullisme*. Paris: Perrin, c2001. ISBN 22-620-1155-9.

BOISSINOT, Philippe a kol. *L'Histoire de France*. Paříž: Fleurus, 2011, s. 137. ISBN 978 2 215 05596-9.

DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. *Komparace politických systémů I.*, Praha: Vysoká škola ekonomická, 2005. ISBN 8024509644.

HAHN, Carine. *Le Laos*. Paris: 1999, Karthala, s. 77. ISBN 9782865378586.

HERAN, François. *Parlons immigration en 30 questions*. Paris: La documentation française, c2012, s. 51. ISBN 978-2-11-008788-1.

HEWLETT, Nick. *The Sarkozy phenomenon*. Exeter: Societas, 2011. ISBN 978-184-5402-396.

KHAMES, Djamel, PAOLETTI, Françoise. *Quelle immigration en France?*. Paříž: HATIER, 1993, s. 14. ISBN 2-218-07439-7.

LAGRANGE, Hugues. *Le déni des cultures*. Paříž: Editions du Seuil, c2010, s. 166. ISBN 20-210-1477-0.

LANIER, Pierre. *Les nouveaux visages de l'immigration*. Lyon: Chronique Sociale, 1991, s. 114. ISBN 2-85008-129-9.

LAPEYRONNIE, Didier. *Immigrés en Europe: Politiques locales d'intégration*. Paříž: La Documentation française, 1992, s. 89. ISBN 2-11-002813-0.

LEVEAU, Rémi. WITHOL de WENDEN, Catherine. *La Beurgoisie. Les trois âges de la vie associative issue de l'immigration*. Paříž: CNRS, 2001, s. 48. ISBN 2-271-06886-4.

NOIRIEL, Gérard. *Atlas de l'immigration en France. Paříž: Autrement*. 2002, s. 61. ISBN 978-2-7467-0273-8.

NOIRIEL, Gérard. *État, nation et immigration: vers une histoire du pouvoir*. Paris: Belin, c2001, s. 29. ISBN 27-011-2759-9.

POWELL, John. *Encyclopedia of North American Immigration*. New York: Facts on File, c2005. ISBN 978-0816046584.

ROBINSON, William Courtland. *Terms of refuge: the Indochinese exodus & the international response*. New York: 1998, Zed Books, s. 143. ISBN 1-85649-610-4.

AUDOIN-ROUZEAU, Stéphane. BECKER, Annette. *Retrouver la Guerre*. Paříž: Gallimard, 2000, s. 78. ISBN: ISBN 2-07-030163-X.

SARKOZY, Nicolas, Thibaud COLLIN a Philippe VERDIN. *La république, les religions, l'espérance*. Paříž: Cerf, 2004, 172 p. ISBN 22-040-7283-4.

TEMIME, Emil. *France, terre d'immigration*. Evreux: Gallimard, 1999, s. 152. ISBN 2-07-053485-5.

TOURNIER, Maurice. *De quelques avatars d'arabe en langue française*. In: *Mots*, 1992, N°30. Images arabes en langue française. s. 110-114.

VIDAL, Dominique a Karim BOURTEL. *Le mal-être arabe : enfants de la colonisation*. Marseille: Agone, c2005, s. 74. ISBN 2748900456.

VLASÁK, Václav. LYER, Stanislav. *Česko-francouzský slovník*. Praha: Státní Pedagogické nakladatelství, 1987, s. 42.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

ALEKSEYEVA, Dacha. Un peu de Russie en France. fr.1september.ru [online]. 2009 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://fra.1september.ru/view_article.php?ID=200900910.

Asociace pro právní otázky emigrace. Evropská unie. ASIM o.s. [online]. 2010, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.asimos.cz/Legislativa/Evropska-unie/#Pobyt_obcanu_EU.

Beale, Margaret. Lynch, Sloan. Push factors, Pull factors. Virginia Tech [online]. 2010 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <https://scholar.vt.edu/access/content/user/mslynch/Videos/NCSS%20Themes/3/NCSS%20lesson%202.pdf>.

HORTEFEUX, Brice. Il y a moins de reconduites à la frontière. Factamedia [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.lexpress.fr/actualites/1/politique/30-000-reconduites-geant-veut-augmenter-les-aides-au-retour-volontaire_1029846.html.

Centre de recherche berbère. Le Kabyle. CRB [online]. 2011, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.centrederechercheberbere.fr/kabyle.html>.

Centre international d'études pédagogiques. TCF pour l'accès à la nationalité française (ANF) Ciep.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.ciep.fr/tcf-anf>
Ministère de l'Intérieur. Les dispositifs d'apprentissage du français pour les étrangers. Diplomatie.gouv.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.immigration.interieur.gouv.fr/Accueil-et-accompagnement/L-apprentissage-du-francais/Les-dispositifs-d-apprentissage-du-francais-pour-les-etrangers>.

CNRTL. Etymologie [online]. 2012, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.cnrtl.fr/etymologie/immigrant>.

CUINIERES, Jacques. François Mitterrand. Linternaute.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/biographie/francois-mitterrand/>.

DAUM, Pierre, LAVAL, Gilbert. Perpignan, sous le choc, raconte ses peurs. Libération.fr [online]. 2005, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2005/06/01/perpignan-sous-le-choc-raconte-ses-peurs_521858.

DEBOST, Jean-Barthelemy. Historique phase 1 (1931-1996). Archives Seine-et-Marne [online]. 2010, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://archives.seine-et-marne.fr/library/Histoires-d-ici--Memoires-d-ailleurs_Intervention-Jean-Barthelemi-Debost.

DeLorenzo, Joshua. Social Theories of Immigration. Regents Prep, New York [online]. 2000 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.regentsprep.org/regents/ushisgov/themes/immigration/theories.htm>.

DELORME, Christian. Par amour et par colère. Paris: Le Centurion, 1985, s. 34. ISBN 2227004134.

Department of Immigration and Citizenship. Annual Report 2010-2011. Immi.gov.au fr [online]. 2012 [vid. 2015-03-016]. Dostupné z: <http://www.immi.gov.au/about/reports/annual/2010-11/html/outcome-1/program1-1.htm>.

DERER, Peggy. L'immigration algérienne en France. Histoire-immigration.fr [online]. 2011, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/histoire-de-l-immigration/dossiers-thematiques/caracteristiques-migratoires-selon-les-pays-d-origine/l-immigration-algerienne-e->.

Dominguez-Lloret, Carlos. Histoire brève de l'immigration chinoise en France. Toutelaculture.com [online]. 2014 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://toutelaculture.com/actu/histoire-breve-de-limmigration-chinoise-en-france/>.

DULPHY, Anne. Les relations bilatérales France-Espagne : un survol historique. Institut de Recherche Stratégique de l'École Militaire [online]. 2012 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/irsem/publications/lettre-de-l-irsem/les-lettres-de-l-irsem-2012-2013/2012-lettre-de-l-irsem/lettre-de-l-irsem-n-8-2012/enjeux/les-relations-bilaterales-france-espagne-un-survol-historique>.

DVOŘÁKOVÁ, Andrea. Charakteristika imigrantů na počátku 21. století. Praha, 2013. Dostupné z: [file:///C:/Users/Lenka/Downloads/BPTX_2012_1_11310_0_318352_0_128007%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lenka/Downloads/BPTX_2012_1_11310_0_318352_0_128007%20(1).pdf). Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce RnDr. Luděk Šídlo, Ph. D.

ECOINTERVIEW. Le reste du monde: La France compte plus d'enfants d'immigrés que l'immigrés [online]. 2012 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <https://ecointerview.wordpress.com/2012/10/10/la-france-compte-plus-de-descendants-dimmigres-que-dimmigres/>.

Education Web TV. Le canal de Panama (1879-1914), Troisième République. In: Youtube [online]. Zveřejněno 2013 [vid. 2015-03-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Rr4icD73k3I>.

Euractiv. After Merkel, Cameron too says multiculturalism has failed. Euractiv.com [online]. 2011 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.euractiv.com/culture/merkel-cameron-multiculturalism-news-501945>

France Diplomatie. Historique du droit de la nationalité française. Immigration.interieur.gouv.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.immigration.interieur.gouv.fr/Accueil-et-accompagnement/L-acces-a-la-nationalite-francaise/Historique-du-droit-de-la-nationalite-francaise/>.

GOUËSET, Catherine. 30 ans d'atermoiements sur le vote des étrangers. L'Express. 2010. Dostupné z: http://www.lexpress.fr/actualite/politique/30-ans-d-atermoiements-sur-le-vote-des-etrangers_840328.html.

La loi Sarkozy : ce qui va changer. L'Internaute [online]. 2006 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/actualite/savoir/06/immigration-europe/loi-sarkozy.shtml>.

GRACIEUX, Christophe. La politique d'immigration en France de 1974 à 1983. In: Fresques.ina.fr [video]. 1983 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://fresques.ina.fr/jalons/fiche-media/InaEdu01065/la-politique-d-immigration-en-france-de-1974-a-1983.html>.

HETIER, Bernadette. Droit et Liberté. Mouvement contre le racisme et pour l'amitié des peuples [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.mrap.fr/tout-savoir-sur-le-mrap/histoire/droit-et-liberte>.

Huffington Post. Pour Sarkozy, l'UMP doit "lancer un débat sur l'islam" : le retour du débat sur l'identité nationale ?. Le Post archives [online]. 2011 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://archives-lepost.huffingtonpost.fr/article/2011/02/15/2406108_pour-sarkozy-l-ump-doit-lancer-un-debat-sur-l-islam-le-retour-du-debat-sur-l-identite-nationale.html.

ICM NIDM. Xenofobie a rasismus, charakteristika. NICM, Praha [online]. 2014 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/xenofobie-a-rasismus-charakteristika>.

INA Société. La politique d'immigration en France de 1974 à 1983. In: Youtube.com [video]. 2012 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CRRydkfjTlg>.

Insee. Répartition des entrangers par nationalité en 2011. Insee.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://www.insee.fr/fr/themes/tableau.asp?reg_id=0&ref_id=etrangersnat.

IOM. Glossary on Migration. International Migration Law Series No. 25, Ženeva [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <https://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/about-migration/key-migration-terms-1.html#Push-pull-factors>.

JOSPIN, L. Le discours de Jospin (I). Libération [online]. 1997, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/evenement/1997/06/20/le-discours-de-jospin-i_209174.

JOURNAL OFFICIEL DE LA REPUBLIQUE FRANCAISE. Séance du Mardi 27 Octobre 1970. Sénat [online]. 1970 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: http://www.senat.fr/comptes-rendus-seances/5eme/pdf/1970/10/s19701027_1629_1652.pdf

KABELEOVÁ, Hana. Ekonomické ukazatele ovlivňující migraci [online]. 2003, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/ekonomicke-ukazatele-ovlivnujici-migraci>.

KARIMA, Beatrice. Une histoire de voile. In: Youtube [online]. 2011 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AKM905Y24Yk>.

KASTORYANO, Riva. Quelle identité pour l'Europe?: le multiculturalisme à l'épreuve. Paris: Presses de la Fondation nationale des sciences politiques, 1998, p. 210. ISBN 27-246-0744-9.

KOVACS, Stéphane. France: 12 millions d'immigrés et d'enfants d'immigrés. Lefigaro.fr [online]. 2012 [vid. 2015-03-016]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2012/10/10/01016-20121010ARTFIG00262-immigration-les-chiffres-de-l-insee.php>.

KORLIAKOV, Andrei. Les Russes blancs : une vie d'exilés. In: Youtube [online]. Zveřejněno 2013 [vid. 2015-03-01]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=hp7fe26_NxQ.

La vie publique. Comment sont élaborées et votées les lois ?. Laviepublique.fr [online]. 2012 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/fonctionnement/parlement/loi/quelles-sont-etapes-du-vote-loi.html>

Larousse. Emigration. Larousse.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/%C3%A9migration/28749>.

Larousse. Pôle d'attraction. Larousse.fr [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/attraction/6302/locution?q=attraction#159848>.

Le bilan de Sarkozy : la politique d'intégration enterrée. Nouvelobs.fr [online]. 2012, [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://tempsreel.nouvelobs.com/politique/election-presidentielle-2012/le-bilan-de-sarkozy/20111229.OBS7724/le-bilan-de-sarkozy-la>

politique-d-integration-enterree.html.

LE CAIN, Blandine. Le regroupement familial, un droit progressivement restreint. Lefigaro.fr [online]. 2013 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/2013/08/20/01002-20130820ARTFIG00316-le-regroupement-familial-un-droit-progressivement-restreint.php>

LEGIFRANCE. LOI n° 2010-1192 du 11 octobre 2010 interdisant la dissimulation du visage dans l'espace public. Legifrance [online]. 2010 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000022911670&categorieLien=id>.

Lemonde. Economie : pour essayer de comprendre. Lemonde.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://jseco22.blog.lemonde.fr/files/2013/10/oct-2013-le-1er-choc-p%C3%A9trolier-d%C3%A9clenche-40-ans-de-crise-et-de-ch%C3%B4mage2.pdf>

LE ROUX, Gaëlle. Hollande reconnaît les "souffrances" infligées à l'Algérie par la colonisation. In: France24 [online]. 2012 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.france24.com/fr/20121220-france-algerie-hollande-discours-parlement-passe-colonial-repentance-excuses-memoire-histoire/>.

Les annales des mines. Lionel Guy Stoleru. Annales.org [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.annales.org/archives/x/stoleru.html>.

Lex-EUR. The gradual establishment of an area of freedom, security and justice [online]. 2001, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1414506597177&uri=URISERV:a11000>.

LILLO, Natacha. L'Immigration espagnole en France au XXe siècle. Histoire-immigration.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/des-dossiers-thematiques-sur-l-histoire-de-l-immigration/l-immigration-espagnole-en-france-au-xxe-siecle>.

MAÏS, Jean. Liem, Lam Thanp. La diaspora vietnamienne en France, cas particulier- la région parisienne. De divers Horizons [online]. 1995 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://eglasie.mepasie.org/divers-horizons/1995-10-16-la-diaspora-vietnamienne-en-france-un-cas#sthash.92s9AL8x.dpuf>.

MICHALON, Bénédicte. L'exil russe, la fabrique du réfugié apatride (1920-1939). Revue européenne des migrations internationales [online], 2014 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://remi.revues.org/5413>.

Ministère de l'Éducation Nationale, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche. L'éducation prioritaire [online]. 2015 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.education.gouv.fr/cid187/l-education-prioritaire.html>.

La documentation française. L'évolution de la politique de la ville [online]. 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/politique-ville/evolution-politique-ville.shtml>.

Ministère de l'Intérieur. Nationalité française. Diplomatie.gouv.fr [online]. 2015 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/vivre-a-l-etranger/etat-civil-et-nationalite/nationalite-francaise/>.

Mitterrand évoque face à Chirac le problème de l'immigration 1988. In: Youtube.com [video]. 2013 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7d4TxZDBH4o>.

Musée de l'histoire de l'immigration De 1945 à 1975. L'histoire-immigration.fr [online]. 2013 [vid. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/dix-themes-pour-connaître-deux-siècles-d-histoire-de-l-immigration/emigrer/de-1945-a-1975>.

MVČR. Terminologický slovník [online]. 2015, [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>.

NAMONT, Jean-Philippe. Les Tchèques et les Slovaques en France depuis la fin du XIXe siècle. CNRS [online]. 2014 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/des-dossiers-thematiques-sur-l-histoire-de-l-immigration/les-tcheques-et-les-slovaques-en-france-depuis-la-fin-du-xixe-siecle>.

OŽANOVÁ, Lenka. Fašistické Španělsko a Portugalsko [online]. 2004 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_10656.html.

PEREIRA, Victor. L'Immigration portugaise en France au vingtième siècle. Université de Pau et des Pays de l'Adour [online]. 2014 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.histoire-immigration.fr/histoire-de-l-immigration/dossiers-thematiques/caracteristiques-migratoires-selon-les-pays-d-origine/portugais->.

PEROTTINO, M. Francouzský politický systém. Praha: SLON, 2005, s. 71. ISBN 80-86429-48-2.

Office Français de l'Immigration et de l'Intégration. Diplomatie. gouv.fr [online]. 2014 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/adopter-a-l-etranger/comment-adopter-a-l-etranger/le-glossaire-de-l-adoption/tous-les-termes-de-l-adoption/article/office-francais-de-l-immigration>.

PIMMATAM, Oukhnam. Life in a foreign city can be difficult but Lao culture still prevails. Lao Voices [online]. 2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20130315050941/http://laovoices.com/life-in-a-foreign-city-can-be-difficult-but-lao-culture-still-prevails/>.

RENVERSEZ, Pierre. Discours du Général de Gaulle le 5 mars 1959 [online]. 2009 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.nonali.be/actualite-thematique-et-generale-de-l-islam/divers-et-non-classes/discours-du-general-de-gaulle-du-5-mars-1959/>.

Sciences Politiques Toulouse. Première, seconde génération d'immigration: L'intégration sociale en question. Dispo.sciencepo-toulouse.fr [online]. 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://www.dispo.sciencespo-toulouse.fr/wp-content/uploads/6_SESSION_1_Lyc%C3%A9-Berthelot_1ere-2d-g%C3%A9n%C3%A9rations_130512.pdf.

SOKOLOV-MITRICHT, Dmitrii. Russes en France : quatrième vague d'émigration. Lecourrierderusse.com [online]. 2013 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.lecourrierderussie.com/2013/02/russes-en-france-quatrieme-vague-demigration/>.

STURM-MARTIN, Imke. Migration: Europe's absent history. Eurozine.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.eurozine.com/articles/2012-04-30-sturmmartin-en.html>.

TRAYNOR, Ian. Roma deportations by France a disgrace, says EU. Theguardian.com [online]. 2010, [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2010/sep/14/roma-deportations-france-eu-disgrace>
30.000 reconduites : Guéant veut augmenter les aides au retour volontaire. L'Express [online]. 2011 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.lexpress.fr/actualites/1/politique/30-000-reconduites-gueant-veut-augmenter-les-aides-au-retour-volontaire_1029846.html.

UNHCR. Fridtjof Nansen, Explorateur. Homme d'État. Visionnaire. Unhcr.fr [online]. 2014 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.unhcr.fr/nansen/505ad5346.html>.

UNHCR. La distinction Nansen pour les réfugiés. Unhcr.fr [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.unhcr.fr/pages/4aae621e1cd.html>.

Ústava V. francouzské republiky. [online]. 4. 10. 1958 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/la-constitution/la-constitution-du-4-octobre-1958/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur.5074.html>.

VILLA, Pierre. Chômage et salaires en France sur longue période. In: Economie et statistiques. Paris, 1995, s. 21. Dostupné z: file:///C:/Users/Lenka/Downloads/article_estat_0336-1454_1995_num_282_1_5953.

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Salad bowl

Obrázek č. 2: Melting pot

Obrázek č. 3: Kavárna La Rotonde v pařížské čtvrti Montparnasse

Obrázek č. 4: Pas Nansen

Obrázek č. 5: Oslava získání nezávislosti Alžírsko ve slumech v Nanterre

Obrázek č. 6: Role francouzského prezidenta v politickém systému

Obrázek č. 7: Typické bydliště imigrantů, Epinay-sur-Seine

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj nezaměstnanosti Francie (1975-2008)

Graf č. 2: Imigrace do Francie dle země původu.

Graf č. 3: Procentuální vývoj počtu imigrantů ve Francii (1911-1990)

Graf č. 4: Příchod nelegálních imigrantů do Francie

Graf č. 5: Vývoj imigrace ve Francii

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Push a pull faktory

Tabulka č. 2: Zastoupení Asijské populace ve Francii

Tabulka č. 3: Jaký je názor imigrantů na Francii v roce 2010?